

† Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

† ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Un Patriarh harismatic pentru vremuri atipice

Le 22 iulie 2020, Părintele Patriarh Daniel împlinește 69 de ani. De aici din Cluj, de lângă zvelta catedrală ridicată de episcopul Nicolae Ivan, gândurile noastre bune se îndreaptă către Preafericirea Sa, iar pe Bunul Dumnezeu îl rugăm să-i dăruiască ani mulți cu sănătate.

Pe 4 noiembrie 1933, în ajunul sfințirii monumentalei Catedrale din Cluj, Episcopul Nicolae Ivan i se adresa Patriarhului Miron Cristea cu următoarele cuvinte: „este cu adevărat o minune că aici, în acest oraș al excluderii, în orașul umilințelor și suferințelor noastre pământești, vedem în mod real crucile acestei impunătoare Catedrale ortodoxe înălțate spre cer...”. Eparhia se reînființase încă din 1921, iar readucerea ei la viață fusese anticipată de înființarea Consistoriului Eparhial al Clujului, în 1919, după Marea Unire.

Tot atunci, în 1919, s-a înființat și Universitatea românească de la Cluj „cea mai de seamă instituție românească a începutului noii epoci istorice”. În cursul inaugural, Vasile Pârvan creiona, folosindu-se de graiul epocii, intenția spirituală programatică a acestei Universități: „Cântăreții divini ai frumosului, profeți incomparabili ai adevărului vor da viziunea sublimului, în formă transcendental ritmată română, tuturor popoarelor și tuturor timpurilor... Desfăți, dar aripile, sufletul al națiunii mele, lovește cu ele puternic și larg aerul lumii de jos și ia-ți ca un vultur sborul în zărilor senine și curate”³.

Acum, în aceste vremuri dificile, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a ridicat „ctitorie pentru veșnicie”, pentru că ea, Catedrala Națională, va grăi peste ani despre credința, jertfelnicia și dragostea față de valorile spirituale ale unei generații.

De fapt și personalitatea Preafericirii Sale este pe măsura acestei ctitorii și de aceea mi-am intitulat unul din cuvintele mele: „Patriarh puternic pentru vremuri dificile”. Și n-am fi sinceri dacă n-am recunoaște că vremurile pe care le trăim sunt dificile. Sunt dificile nu numai când ne referim la situația economică precară, care-i evidentă, ci și când ne referim la cea spirituală. Referindu-se la aceste vremuri, Sfântul Apostol Pavel zicea: „În zilele din urmă, vor veni vremuri grele; că vor fi oameni iubitori de sine, iubitori de arginți, lăudăroși, trufași, hulitori, neascultători de părinți, nemulțumitori, fără cucernicie” (2 Timotei 3, 1-2).

Avva Pamvo, în același spirit, spunea profetic: „în astfel de vremuri se va răci dragostea multora și va fi mult neceaz... va intra încă și în norod necredință, desfrânare, urâciune, vrajbă, zavistie, întărâtări, furtișaguri și beție”⁴.

Atât profețiile biblice cât și cele patristice se referă la patimile dominante astăzi: lăcomie, senzualitate și individualism exacerbate. Omul care-și pune problema spirituală se luptă împotriva acestei stări de lucruri, știind că lupta lui „nu este împotriva trupului și a sângelui, ci împotriva începătorilor, împotriva stăpânilor, împotriva stăpânilor întinericului acestui veac, împotriva duhurilor răutății, care sunt în văzduhuri” (Efeseni 6, 12). Lumea în care trăim noi trebuie exorcizată de rău și îndreptată pe calea binelui.

Purtătorul de steag în această luptă este Preafericitul Părinte Daniel, Patriarh puternic pentru vremuri dificile. Iar unul dintre bastioanele pe care le ridică în calea valului vremelnice ce ne poate îneca este Catedrala Mântuirii Neamului.

Spiritul în care acționează și se roagă Preafericirea Sa este cel care l-a animat pe Miron Cristea, primul Patriarh al României, care la 1 decembrie 1918, la Alba Iulia se ruga așa: „Doamne, Dumnezeu nostru, Tu ești Părintele nostru, Tu ai văzut strâmtorarea părinților noștri și ai auzit strigarea lor, căci se făcuseră ei ca floarea în brumă și plecat spre pulbere era sufletul lor, și trupul lor lipit de pământ”⁵. Și dacă primul Patriarh, și cei patru care au urmat, datorită strâmtorărilor de tot felul, n-au putut ridica această ctitorie pentru veșnicie, o ridică ce de-al șaselea Patriarh.

Cu toată deschiderea sa înspre lume, înspre valorile europene și ecumenism, Patriarhul nostru rămâne înrădăcinat în Tradiția înaintașilor săi. Crede și mărturisește, așa cum au crezut și mărturisit moșii și strămoșii noștri. Crede în Dumnezeu, Unul în ființă și întreit în Persoane, Care i-a creat pe ei și pe noi, Care ne-a ocrotit și înălțat peste veacuri în glia pe care ne-a dăruit-o ca să ne rodească tărie trupului și înțelepciune minții.

Patriarhul este „figura impunătoare, înțeleaptă, fermă, așezată, senină, limpede în gând, ușor profetică, afabilă, legată de neamul său cu pecetea și rostul credinței, bun până la eminent, teolog, umanist desăvârșit, în stare să renunțe la privilegiul voluntarismului, iluziei și libertății exterioare, ordonându-și întreaga viață în așa fel încât, în lumea pe care o slujește, să nu rămână greșeli care să nu mai poată fi îndreptate”⁶.

Mai mult ca oriunde, aici, la Cluj-Napoca, capitala Transilvaniei, realizăm că Patriarhul este semnul de normalitate și ființare a unui Neam, garantul și apologetul „valorilor destinate”,

¹ Pr. Prof. Dr. Alexandru Moraru, *Catedrala Ortodoxă din Cluj-Napoca*, manuscris, p. 3.

² Cluj-Napoca, *Inima Transilvaniei*, Editura „Studia”, Cluj-Napoca, 1997, p. 105.

³ *Ibidem*.

⁴ *Pateric*, Reîntregirea, Alba Iulia, 1990, p. 193.

⁵ Ilie Șandru, *Patriarhul Miron Cristea*, Editura „Petru Maior”, Târgu Mureș, 1998, p. 118.

⁶ Iosif Zoica, *Patriarhul*, în *Îndrumătorul Pastoral*, „Reîntregirea”, vol. XXII, 2008, p. 12.

DIN SUMAR:

– În casă și acasă – † PS BENEDICT BISTRITĂNUL.....(p. 3)

– Enoh și Ilie -

– două provocări exegetice – PR. DR. FLORIN-CLAUDIU DANIEL (p. 4)

– Politica și fățărnicia – ELENA PÂRVU.....(p. 4)

– Sfântul Sofronie Saharov sau

intensitatea adevărului – DR. EUGEN-ADRIAN TRUȚĂ.....(p. 5)

– Zi de Sărbătoare la Parohia din cartierul Plopiilor,

Cluj-Napoca – PR. DR. GAVRIL VÂRVA.....(p. 5)

– Cum îmi poate revitaliza Teologia

proiectul de viață – interviu cu ARHM. PROF. UNIV. TEOFIL TIA (p. 6)

– Optzeci de ani de la 28 iunie 1940:

„O zi a rușinei naționale”, când România Mare

s-a prăbușit „fără să tragă

o împușcătură” – DR. MIRCEA-GHEORGHE ABRUDAN.....(p. 7)

– Prima platformă educațională e-learning

pentru religie – PROF. DR. IONȚA TIMIȘ.....(p. 8)

precum Credință, Patrie, Limbă, Popor, Sfințenie și Nemurire. El, Patriarhul este destinat, consacrat, aferosit să fie pentru Biserică și Poporul nostru rostul moral, amintirea arhetipului, atunci, „când ne-a fost dat să ne scriem viața cu prea multe tăceri și prea încrunțată vreme”⁷.

În lupta cu provocările contemporaneității secularizante și materialiste, el este purtătorul de steag al păstrării tradiției ortodoxe și a valorilor naționale. Pe Patriarh îl întristează și-l doare tot ceea ce-L poate întrista și durea pe Mântuitorul. Și multe-L dor pe Mântuitorul, pentru că mult este păcatul și suferința din lume. „Se săvârșesc crime, sinucideri, furturi, apostazii, profanări și nedreptăți. Se urăște, se înșală, se minte, se calomniază, se jură strâmb, se dorește bunul altuia; unii se îmbată, alții se învrăjesc, se ceartă, se bat, se dușmănesc, soții se despart, se corup tinerii și copiii, se înjosește în mulți oameni «chipul și asemănarea lui Dumnezeu»”⁸.

Patriarhii, spune Nichita Stăniș, au pe pământ o slujire asemănătoare cu a cetii îngerești a Scaunelor, devenind purtători de Dumnezeu în demnitatea lor, apropiați de Apostoli⁹. Sub inspirația Duhului Sfânt, atunci când învață, se arată dimpreună slujitori cu Dumnezeu. Mutându-se în eternitate se odihnesc întru slavă, dimpreună cu Scaunele cerești, pentru că în ierarhia pământească le-au ținut locul.

Un cuvios părinte, meditănd la slujirea arhierască, scria: „Episcopilor li s-a dat un mare har al Sfântului Duh. Ei sunt așezați mai sus decât toți: ca vulturii ei se ridică în înălțimi și de acolo văd întinzându-se depărtări nefârșite. Prin cunoașterea lui Dumnezeu pasc ei turma lui Hristos. Duhul Sfânt a așezat în Biserică episcopi ca să pască turma lui Hristos (Fapte 20, 28). Dacă credincioșii și-ar aduce aminte de aceasta, ei i-ar iubi pe Păstorii lor cu o mare iubire și s-ar bucura din toată inima la vederea unuia dintre ei”¹⁰.

În România, cel așezat mai sus decât toți, privind cu agerime de „vultur duhovnicesc” modul în care se desfășoară viața spirituală a poporului român, este Patriarhul Daniel. În zbuciumatele vremuri ale reșezării lucrurilor pe un fâgaș normal, atitudinea fermă a Preafericirii Sale ne este de mare folos. Amintesc doar câteva din ele: reintroducerea religiei în școlile de stat, Legea cultelor, legi ce prevedeau recuperarea proprietăților Bisericii, salarizarea clerului și multe, multe altele.

Nici o problemă majoră a lumii contemporane nu i-a scăpat Patriarhului Daniel. De aceea, din inițiativa Preafericirii Sale, fiecare an liturgic este dedicat unei frământări ce preocupă societatea. Anul acesta a fost dedicat familiei creștine care este în suferință și, implicit, celor două Taine importante legate de soarta familiei: Botezul și Cununia.

Într-o comunicare la un congres internațional, Preafericirea Sa afirma, pe bună dreptate, că „familia creștină este speranța României”. Și, de fapt, familia este speranța pentru întreaga lume. Cu multă dreptate sublinia faptul că „totdeauna au existat crize în familie. Astăzi însă familia naturală, tradițională se află în criză, în mutație spre un viitor confuz și incert”¹¹.

Ne arată și calea de ieșire din această situație: apropierea de Dumnezeu. „Din cauza crizei spirituale profunde a civilizației contemporane, mai ales europene și nord-americane, în care descreștinarea și secularizarea devin o notă dominantă a vieții umane individuale și sociale, lumea se prăbușește”¹². Cu toată dificultatea, nu există altă soluție decât întoarcerea la o viață spirituală normală.

Nu ne permite iconomia spațiului să facem o retrospectivă exhaustivă a biobibliografiei Preafericirii Sale, dar câteva repere tot vom da.

S-a născut la 22 iulie 1951 în Dobrești, județul Timiș. A făcut liceul la Lugoj, Institutul Teologic la Sibiu, Doctoratul la București și studii de înaltă teologie la Strasbourg și Freiburg im Breisgau.

Mentorul tânărului Dan Ilie Ciobotea a fost marele teolog Dumitru Stăniloae care, la susținerea tezei de doctorat, afirma: „Examenul tezei a dovedit Comisiei de examinare că are în fața sa un candidat bine pregătit, bine informat și mai ales pătruns de dorința și râvna de a trăi o

viață teologică de adâncime duhovnicească. Nouă asemenea oameni ne trebuie, oameni care să trăiască în viața Bisericii noastre. Spiritualitatea adevărată a preotului aceasta este: Să trăiască în așa fel încât să poată răspunde întrebărilor omului de azi, dar să rămână un preot adevărat”¹³.

Cu doctorate în teologie la Strasbourg și București, s-a validat ca un profund și fin teolog la școlile din Bosesey, București și Iași. Însă, cum rar se întâmplă, teologul de marcă a fost dublat și de un excepțional om cu harismă pastorală și administrativă.

S-a călugărit la Sihăstria, a fost Consilier Patriarhal, pentru scurtă vreme Episcop Vicar la Timișoara dar, mai ales, un Mitropolit de marcă al Moldovei și Bucovinei. Devine Patriarh al României într-o blândă zi de toamnă, pe 12 septembrie 2007.

Când, la sfârșit de ianuarie 2011, Dumnezeu l-a chemat la Sine pe vrednicul de pomenire Bartolomeu, Mitropolitul Clujului, cu multă înțelepciune și echilibru a gestionat interimatul și alegerile ce au urmat. De această atitudine duhovnicească și binevoitoare a beneficiat Arhiepiscopia noastră, Mitropolia noastră și semnatarul acestor rânduri.

Pe lângă misiunea bisericească prodigioasă ce o desfășoară în țară și-n diaspora românească, Preafericirea Sa a făcut și face parte dintr-o sumedenie de organisme internaționale cum ar fi: Consiliul ecumenic al Bisericilor, Conferința Bisericilor Europene și multe altele. Este membru titular al Academiei Internaționale de Științe Religioase de la Bruxelles și Președintele Fundației Internaționale „Omenia”.

A fost onorat cu multe distincții și titluri, dintre care amintim: Ordinul Serviciului Credincios în grad de Mare Cruce, acordat de către Președintele României, Premiul „Pro Humanitate” acordat de Fundația Europeană pentru Cultură „Pro Europa”, Berlin, Doctor Honoris Causa al Universității Catolice „Sacred Heart”, Fairfield, Connecticut – S.U.A., Senator de onoare al Universității „Dunărea de Jos”, Doctor Honoris Causa al Universității de Arte „George Enescu” din Iași, Ordinul Național Steaua României în Grad de Mare Cruce, București, acordat de către Președintele României, Membru de onoare al Academiei Române, Doctor Honoris Causa al Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Doctor Honoris Causa al Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, Doctor Honoris Causa al Universității „Aurel Vlaicu” din Arad, Doctor Honoris Causa al Institutului de Teologie Ortodoxă „Sfântul Serghie” din Paris, Doctor Honoris Causa al Universității „Eftimie Murgu” din Reșița, Doctor Honoris Causa al Universității din Oradea, Doctor Honoris Causa al Universității „Al. I. Cuza” din Iași, Doctor Honoris Causa al Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj.

A fondat multe școli și instituții de cultură, dintre care pomenim: Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae”, din Iași, Seminarul Teologic Ortodox „Cuvioasa Parascheva” din Agapia, Seminarul Teologic Ortodox din Botoșani, Seminarul Teologic Ortodox din Dorohoi, Școala Teologico-Sanitară Post-Liceală din Piatra Neamț, Academia „Sf. Ioan de la Neamț” din Mănăstirea Neamț, Școala Teologico-Sanitară Post-Liceală din Iași, Centrul

Mitropolitan de Cercetări T.A.B.O.R. din Iași, Centrul Cultural-Pastoral „Sf. Daniil Sihuștru” de la Durău, Biblioteca Ecumenică „Dumitru Stăniloae” din Iași, Seminarul Teologic Ortodox Sf. Vasile” din Iași, Seminarul Teologic Ortodox din Piatra Neamț, Institutul Ecumenic „Sf. Nicolae” din Iași, Institutul Cultural-Misionar TRINITAS (Editura Trinitas, tipografie și Radio Trinitas) din Iași, Centrul de Presă „Basilica” (Radio Trinitas, TV Trinitas, Ziarul Lumina, Agenția de știri „Basilica” și Biroul de Presă al Patriarhiei Române) București, Editura „Basilica” a Patriarhiei Române, Editura Cuvântul Vieții a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei; și multe altele.

În spiritul Evangheliei Mântuitorului Hristos a înființat multe așezăminte sociale: Cabinetul stomatologic „Sf. Pantelimon” din Iași, Asociația Medicilor și Farmaciștilor Ortodocși din România, Departamentul socio-caritativ „Diaconia”, din Iași, Cantine pentru săraci la Iași, Pașcani, Dorohoi și Hârlău, Dispensarul policlinic „Sf. Ap. Petru și Pavel” din Iași, Centrul de diagnostic și tratament „Providența” din Iași, Fundația „Solidaritate și Speranță” din Iași, Institutul social-caritativ „Diaconia” din Iași, Centrele Social-Culturale din Mănăstirile Neamț și Miclăușeni, la care am putea adăuga multe altele.

A inițiat proiectul „Niciun sat fără biserică și casă parohială”, program din care s-au născut sute de biserici și s-au organizat peste 300 de parohii. S-au înființat în Arhiepiscopia Iașului cinci noi protopopiate și s-au întemeiat peste 40 de mănăstiri.

Pentru revigorarea vieții bisericești, Preafericirea Sa a organizat pelerinaje cu moaște, întruniri naționale și internaționale ale tinerilor, programe educative și proiecte de impact, dacă ar fi să amintim doar „Hristos împărțit copiilor” și „Alege școala”.

Pe lângă acestea, cu toate obligațiile pastorale, s-a implicat în viața academică scriind cărți și studii de mare folos pentru bunul mers al instituțiilor noastre teologice și misionare. Mai putem adăuga că a tradus în franceză din Părintele Dumitru Stăniloae, că a scris în franceză 45 de studii și articole, 35 de studii și articole în limba engleză, 19 studii în limba germană, 14 studii și articole în alte limbi. Și, cu siguranță, vor apărea alte lucrări de mare valoare.

Toate acestea sunt o dovadă a deschiderii Preafericirii Sale înspre frământările lumii contemporane, dar demonstrează, în același timp, o puternică înrădăcinare în Tradiția vie a Bisericii. De fapt, la instalare a și declarat răspicat că va continua misiunea și tradiția binecuvântaților înaintași ai Preafericirii Sale. În plus, față de aceștia, folosindu-se de mijloacele moderne, radioul și televiziunea, cu neclintita convingere a Sfântului Pavel, știe că din auzire este credința, iar auzirea prin cuvântul lui Hristos (Romani 10, 17).

Ca Părinte duhovnicesc suprem al Bisericii Ortodoxe Române se preocupă în mod special de „foamea și setea după Dumnezeu” a poporului său, așa cum își intitulează o carte de predici pentru Postul Mare¹⁴. Preocupările spirituale sunt o necesitate și singură credință dă sens existenței noastre efemere, afirmă Părintele Patriarh în „Făclii de Învier”: „Omul vede și simte că totul în jurul său este schimbător și trecător, că el însuși este trecător și e oarecum obligat să constate că existența însăși este trecere, transformare, venire de undeva, din necunoscut și mergere spre undeva, tot spre necunoscut. Credința însă, ca legătură vie a omului cu Dumnezeu Creatorul a toată existența, dă sens și conținut spiritual existenței ca trecere”¹⁵.

De fapt, de când existăm noi, românii, ca popor creștin, dănuim tocmai pentru că ne-am dăruit lui Dumnezeu prin jertfelnicia noastră. Punctează această realitate Preafericirii Părinte Patriarh, urmând veacurile de încercare biruitoare, în volumul intitulat „Dăruire și Dănuire”¹⁶.

Și dacă este să interpretăm stăruința Patriarhului nostru pentru implicarea în slujirea socială, ar fi de observat că este tot o dăruire pentru dănuirea semenului nostru aflat în nevoi. Mai ales în aceste vremuri marcate de o acută criză economică, care are în spate o și mai mare criză spirituală, slujirea filantropică este foarte necesară. „Contrastul dintre sărăcia materială a multora dintre români, pe de-o parte – spune Preafericirea Sa – și bogăția spirituală și frumusețea țării pe care aceștia o părăsesc

⁷ Ibidem.

⁸ Prof. Teodor M. Popescu, *Îndrumări pentru preoți*, Îndrumătorul Pastoral, „Reîntregirea”, vol. XVII, Alba Iulia, 1993, p. 44.

⁹ Nicetas Stéphanos, *Opusculs et lettres*, Sources chrétiennes, vol. 81, Paris, 1961, p. 293.

¹⁰ Cuivosul Siluan Athonitul, *Între iadul deznădejzii și iadul smereniei*, Deisis, Alba Iulia, 1994, p. 165.

¹¹ Congresul Internațional, *Familia și viața la începutul unui nou mileniu creștin*, București, 2001, p. 33.

¹² † Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Foamea și setea după Dumnezeu*, Editura „Basilica”, București, 2008, p. 11.

¹³ † Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Teologie și Spiritualitate*, Editura „Basilica”, București, 2009, p. 10.

¹⁴ † Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Foamea și setea după Dumnezeu*, Editura „Basilica”, București, 2008, p. 11.

¹⁵ † Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, *Făclii de înviere*, Trinitas, Iași, 2005, p. 5.

¹⁶ † Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, *Dăruire și dănuire. Raze și chipuri de lumină din istoria și spiritualitatea românilor*, Trinitas, Iași, 2005, p. 5.

pentru a lucra în alte țări, pe de alta, trebuie să fie principala preocupare atât a Bisericii, cât și a liderilor politici din România¹⁷.

Preocuparea pentru emigrația română și față de copiii rămași acasă este o frământare aparte a Părintelui Patriarh. Așa se face că, pe toate meridianele globului, s-au creat structurile eclesias-tice necesare pentru o bună păstorire a creștinilor ortodocși români.

Este greu de rezumat într-un text aniversar o activitate atât de variată și de profundă. Cred că alocuțiunea rostită la întronizare de către Preafericirea Sa este un adevărat cuvânt programatic: „Cea dintâi dorință și cea dintâi datorie a noastră, ca nou Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, constă în păstrarea, prețuirea și cultivarea moștenirii spirituale luminoase pe care ne-a lăsat-o fericitul întru adormire Părintele nostru Patriarhul Teoctist, pildă de înțelepciune și răbdare, de iubire frățească față de toți creștinii ortodocși, pildă de bunătate, față de toți creștinii, față de toți oamenii credincioși și față de toți oamenii făcători de pace și de bine¹⁸”.

Un al doilea gând era cel al comunității frățești în Biserică: „Datoria noastră constantă este promovarea comuniunii frățești, a coresponsabilității și conlucrării cu toți ierarhii din Sfântul Sinod, pentru a păstra și apăra credința ortodoxă și unitatea Bisericii noastre, precum și pentru a găsi împreună cu Înaltpreasfinții și Preasfinții lor, împreună cu clerul și credincioșii mireni ortodocși mijloace coresponsabile pentru adâncirea și îmbogățirea vieții spirituale și a lucrării misionare în parohiile, mănăstirile, școlile teologice, instituțiile culturale și instituțiile social-caritative ale Bisericii noastre¹⁹”.

Și, în sfârșit, spune Preafericitul, „o altă dorință a noastră, care devine o datorie, este intensificarea misiunii spirituale a Bisericii în societate, dincolo de zidurile locașurilor de cult, prin intermediul a două rețele bisericești ortodoxe la nivel național și anume: radio și televiziune, precum și un cotidian al Bisericii²⁰”. Într-o lume în care mass-media revărsa în spațiu mult venin și mediocritate e nevoie, pentru omul care caută, și de izvoare curate și dătătoare de viață.

Din motivele subliniate și multe altele ne dăm seama câtă nevoie avem de un Patriarh puternic. Într-o lume în care aproape că nu mai sunt reperi, pentru noi românii și, în mod special, pentru noi transilvănenii, Patriarhul Daniel este un reper și un Părinte.

Este Părinte în sensul pe care bătrânii de odinioară îl dădeau acestui cuvânt, înțelegând că Întâistătătorul, cunosător fiind al lucrurilor dumnezeiești, are față de lucrurile omenești o dreaptă judecată, datorită căreia știe să-i călăuzească pe oameni pe calea lui Dumnezeu²¹.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, Părintele neamului, ne arată că „numai fiind ancorat în ființa unui neam și loc, în istoria unei Patrii, poți aduce roadă²²”. Noi, fiii săi spirituali, la acest soroc sârbătoresc, îi zicem dimpreună cu Sfântul Ioan Teologul: „Să mergeți bine cu sănătatea, precum bine mergeți cu sufletul” (III Ioan 1, 2).

† BENEDICT Bistrițeanul

Episcop Vicar al

Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului

În casă și acasă

Fragmentul evanghelic dedicat parabolei fiului risipitor începe cu imaginea unui om care are doi fii. Acest cadru inițial generează întreaga desfășurare a povestirii, descrisă într-un limbaj specific, care se reia într-o succesiune de momente, toate puse în slujba unei concluzii deschise de importanță vitală. Pornind de la nivelul unei exprimări simple, de la cea mai elementară evidență, cel care are copii se numește părinte. Și această calitate pe care o dobândește se verifică, crește în intensitate, dar îi și generează o personalitate în consecință.

Avem un părinte, și, de aici, avem o casă și un posibil „acasă”, un cămin familial, un loc al creșterii și al devenirii copiilor și al părinților deopotrivă. Raportul dintre „casă” și „acasă” revelează și dovedește dinamismul vieții. Este drumul de la un dat la acțiune, de la chip la asemănare, de la dar la lucrare. Calitatea unui părinte se verifică având în vedere această mișcare permanentă – cineva este părinte nu doar născând, ci, mai ales, născând și renăscând mereu. Ca să fii părinte e nevoie să o dovedești permanent. Nu poate nimeni pretinde dragostea copiilor săi doar în virtutea faptului că i-a născut. Acest dinamism transformă, de fapt, „casa” în „acasă”.

Parabola pornește, așadar, de la casa părintească. Autorul biblic nu ne oferă nici o informație cu referire la acest topos referențial. Însă avem posibilitatea de a pune întrebări, pornind de la dorința fiului cel mic de a-și

părăsi părintele și căminul familial. Voi aduce aceste întrebări în contemporaneitate, pentru a oferi povestirii un caracter practic, imediat. Dorința de plecare ar putea fi generată de cel puțin două realități, ambele valide. Pe de-o parte, nu în puține situații, casa părintească nu este și „un acasă”. Te trezești într-o realitate pe care nu tu ai ales-o, într-o istorie care ți se propune pornind de la un moment dat și destul de mult din traiectoria ta ți-e determinată, poate nefast, de acest topos și timp originar. În această situație, fie accepți și te „faci complice sorții”, trăind cu tristețe, resemnare și, eventual, deznădejde, fiecare moment al vieții, fie „o iei la sănătoasa”, în căutarea izbăvirii, mișcat de speranța că există chiar și pentru tine șansa unei altfel de vieți. Avem de-a face aici cu un curaj salutar, necesar și eliberator, care trebuie descoperit la vreme. Atmosfera, uneori toxică, din casa părintească

nu ar trebui să ne conducă la o obișnuință cu o astfel de viață, trăită la limita de jos a supraviețuirii. Nici unui copil nu i se cere să accepte să facă parte dintr-un astfel de proces, acceptând la nesfârșit un tratament neadecvat și nefiresc din partea propriilor săi părinți. Este pe de-a-ntregul justificat un gest de bărbăție, săvârșit la vreme, de eliberare din chingile unui fals cămin familial și o casă părintească pe care nu are de ce să și-o dorească.

Pe de altă parte, o altă posibilă explicație pentru dorința sa de a părăsi casa părintească, realistă și ușor acceptabilă, poate să fie asociată unei cutume sociale, care prevede, ca parte din procesul de maturizare, o experiență, de la o anumită vârstă, în afara familiei. Sau nu doar ca expresie a unei convenții sociale, ci făcând parte din procesul firesc al vieții, în general. Pentru ca să te simți înăuntru e nevoie să stai, măcar și pentru o vreme, afară. Acest principiu este exprimat în tradiția ascetică drept o cale de cunoaștere prin intermediul contrariilor. Și îl exprimă pe om în starea lui de după cădere. E dificil să simți binele fără să ai experiența greului, să te bucuri fără să simți tristețea și durerea, să simți puterea dragostei fără să trăiești singurătatea, și altele asemenea. În această logică, pentru a se simți înăuntru, feciorul cel mic avea nevoie de experiența vieții în afară, cu ambivalența pe care o presupune – voluptatea plăcerii, bucuriile zilei, tovarășii de conjunctură, exuberanța trăirii, dar și durerile patimilor, tristețea dezamăgirilor, părăsirea, însingurarea și chiar deznădejdea. Toate acestea puteau să contribuie la o mai bună plasare a lui în viața reală.

La cele două poziții mai poate fi adăugată o a treia explicație – plecarea feciorului cel mic este determinată de un dor nebun de ducă. Diferența

dintre această ultimă posibilitate și cea precedentă este lipsa în acest caz a oricărui țel sau a unui plan conștient. Uneori, cuiva i se poate face urât de prea mult bine în casa părinților săi, încât acest „bine fără măsură”, oferit sau poate chiar impus, să-i devină sursă de revoltă și motiv de plecare cât vezi cu ochii. Pe un astfel de tânăr nu îl interesează nici ce rămâne în urmă, nici ce va afla în viitor. Ceea ce simte acum ca foarte important este să plece, oriunde și în orice condiții, fără să se uite înapoi, fără remușcări, fără nici un gând. Dacă se poate chiar și cu o brumă de avere, care să-i ofere siguranța unei zile de mâine pentru viitorul foarte apropiat.

Oricare dintre cele trei variante am accepta, toate par să aibă legătură cu casa părintească și, mai ales, cu percepția pe care feciorul cel mic o are asupra ei. Neavând nici o informație cu privire la atmosfera din casă, întreaga vină pare să fie așezată pe umerii copilului. La baza unei astfel de decizii se poate intui o anumită părere, înțelegere sau raportare la casa părintelui său și la timpul petrecut acolo. Casa părintească nu însemna și acasă. Se simțea străin în sânul familiei sale. Această stare exprimă o tristă realitate prezentă în foarte multe familii. Copiii se simt străini în casa părinților lor și așteaptă cu nerăbdare momentul în care să se elibereze din această stare apăsătoare. Pe parcursul adolescenței, mai ales, dau semne că nu se simt acasă în căminul familial, iar, la un moment dat, pur și simplu pleacă, fără să se uite în urmă. Părăsirea familiei se face în orice condiții și se interpretează ca un act necesar și curajos. Numai că, pornind cu această „moștenire”, feciorul rebel își poate perpetua aceeași stare și în afara casei părintești. Obișnuit cu înstrăinarea nu face altceva decât, aproape instinctiv și, bineînțeles, inconștient, să o caute mereu și să o proiecteze în situațiile pe care le va întâlni. Se străduiește să își vindece durerea în dezmierdări voluptuoase, în prietenii costisitoare, în împrăștierea risipitoare, sau în alte experiențe extreme. Doar că golul dinăuntru nu dispăre, ba, mai mult, se află într-o continuă creștere. Străin înăuntru, dar străin și în afară.

În tot acest itinerariu vine, însă, un moment, ce-i drept generat de frică și deznădejde („Sculându-mă, mă voi duce la tatăl meu și-i voi spune: Tată, am greșit la cer și înaintea ta”, Luca 15, 18), în care își aduce aminte, chiar și vag, că a existat o casă părintească și un tată, care stă la temelia unei realități originare și de referință chiar și pentru el. Singurul lucru care îi mai dă stabilitate este acest gând. Este important să pleci, să cunoști, să te așezi în inima lumii și să-i simți pulsul, însă fără să uiți, nici măcar pentru o clipă, punctul de referință, tata și casa părintească, care îți dau o identitate, un nume și, în cele din urmă, o siguranță necesară. Ca să existăm, toți avem nevoie de un părinte, pe tot parcursul vieții, de care să ne bucurăm și pe care, dacă e cazul, să-l iertăm. Iar casa părintească rămâne punctul de referință, cu sincopile ei cu tot,

dar și momentul final în devenirea noastră. Acest topos ne dezvăluie taina împreună-locuirii, ca proiect și posibilă realitate în această viață, dar deplin realizabilă în cea viitoare. Părintele nostru și casa părintească, odată devenite acasă, ne oferă șansa descoperirii noastre ca persoane, locuind una într-alta, după modelul lui Dumnezeu – „Eu și Tatăl una suntem” (Ioan 10, 30), prin locuirea Lui Însuși în noi – „Dacă Mă iubește cineva, va păzi cuvântul Meu, și Tatăl Meu îl va iubi, și vom veni la el și vom face locaș la el” (Ioan 14, 23).

Dar și fiul cel mare rămâne în aceeași înțelegere. El nu părăsește casa părintească și îi este fidel tatălui său, însă nu se simte acasă. Este nemulțumit cu itinerariul lui și, pe deasupra, invidios pe curajul fratelui său de a se înfrupta, fie și pățimas, din viață. La fel ca și acesta din urmă, și el s-a simțit străin în casa părintelui său, însă n-a avut curajul să plece, ci a suferit în tăcere, fără să reproșeze, dar arzând pe dinăuntru. A fi cuminte, ascultător și supus nu presupune de la sine și maturizare. „Cumințenia” poate să însemne sau să ascundă multe. Poate chiar să aducă cu sine împietrire și irosire într-o înțelegere strâmbă asupra vieții însăși, pe o perioadă mai scurtă sau mai lungă de timp. Fiul cel mare dovedește faptul că poți să te simți străin și înăuntru, la fel de bine cum poți să te simți străin în afară.

Dorul după „acasă” se intuieste în cazul amândurora. Și deznodământul ar putea fi fericit pentru amândoi, de vreme ce finalul povestirii este deschis. Tatăl iese în întâmpinarea feciorului cel mic, dar face același lucru și cu feciorul cel mare. Atâta timp cât avem un tată și o casă părintească cu porțile deschise, înseamnă că mai sunt șanse să fim reprimiți înăuntru sau să ne simțim nu doar în casă, ci și acasă...

Fiul Risipitor. Gravură de Rembrandt Harmenszoon van Rijn (1606-1669).

¹⁷ Ibidem, p. 342.

¹⁸ Cuvânt de întronizare, Glasul Bisericii, nr. 10, Octombrie 2007, p. 16.

¹⁹ Ibidem.

²⁰ Ibidem.

²¹ † Andrei, Arhiepiscopul Alba Iuliei, Spovedanie și comuniune, Alba Iulia, 1998, p. 131.

²² Ioan Alexandru, Iubirea de patrie, Editura Eminescu, București, 1985, p. 7.

Enoh și Ilie - două provocări exegetice

Pr. Dr. Florin Claudiu Daniel

mul a fost creat pentru viață, pentru deplinătatea vieții. Din această cauză omul trăiește bucuria existenței și se cutremură în fața morții, această cruntă și totodată tainică realitate pe care nu o poate pătrunde cu mintea. Regele David a cuprins în cuvinte simple acest destin uman, zicându-i fiului său Solomon: „*Iată, eu mă duc pe drumul pe care toți pământeni se duc*” (3 Rg. 2, 2), iar Heidegger vorbea despre om ca despre „o ființă ce se îndreaptă spre moarte”. Până și Domnul Hristos, dincolo de divinitatea Lui, fiind om adevărat asemenea nouă afară de păcat, a acceptat această cale spre lucrarea mântuirii noastre.

Cu toate acestea, Scriptura ne vorbește despre doi oameni care nu au gustat moartea, două personalități emblematică ale Vechiului Testament, patriarhul Enoh și profetul Ilie, care, dinândururile istoriei, sfidează această fatalitate a morții.

În analiza de față vom observa felul în care au exprimat autorii biblici sfârșitul vieții lor, dar și maniera în care aceste două personalități au fost receptate în iudaism și creștinism.

În memoria umanității, Enoh a rămas ca fiind un om de o sfințenie deosebită. Potrivit Apostolului Iuda (1, 14), el a fost al șaptelea patriarh de la Adam, fiind fiul lui Jared și tatăl lui Matusalem (Fc. 5,18,21). Apropierea deosebită pe care el o avea cu Dumnezeu este redată în text prin cuvintele „*Enoh a umblat cu Dumnezeu*”. Această însoțire a lui cu Dumnezeu e tradusă înțelegerii noastre de Septuaginta prin expresia „*a plăcut Enoh lui Dumnezeu*” (Fc. 5, 24)².

Sfârșitul pământesc al lui Enoh este amintit de Scriptură în două fraze. Moise precizează că: „*a plăcut Enoh lui Dumnezeu și apoi nu s-a mai aflat, pentru că l-a mutat Dumnezeu*” (Fc. 5, 24). Iar Sf. Apostol Pavel afirmă: „*Prin credință, Enoh a fost luat de pe pământ ca să nu vadă moartea, și nu s-a mai aflat, pentru că Dumnezeu îl strămutase, căci mai înainte de a-l strămuta, el a avut mărturie că a bineplăcut lui Dumnezeu*” (Evr. 11, 5)³. Este interesant de observat că în nici unul din aceste două texte nu se folosește cuvântul „cer”. Se vorbește doar despre faptul că a fost „*luat de pe pământ*”, a fost „*mutat de Dumnezeu*”, fără o altă precizare.

Dacă zăbovim asupra felului în care iudaismul l-a perceput pe Enoh, observăm că aici aura legendară a patriarhului a fost mult îmbogățită. Potrivit Cărții Jubileelor, Targumului Pseudo-Jonathan și Sefer Yuhasin, surse preluate apoi în Cronica lui Bar Hebraeus sau Praeparatio Evangelica a lui Eusebiu de Cezareea, Enoh a fost un închinător evlavios al adevăratului Dumnezeu, care a primit numele „*Safra Rabba*” - Marele Scrib, pentru curăția lui, el fiind luat la cer dintre locuitorii de pe pământ. Lui Enoh i se atribuie invenția artei de a scrie, noțiuni introductive în astronomie și aritmetică, fapt pentru care era socotit „*inițiat*”⁴.

Potrivit legendelor iudaice, patriarhul a fost dus la cer și numit păzitor al tuturor comorilor cerești, conducătorul arhanghelilor și apropiat al tronului lui Dumnezeu. El cunoaște toate tainele și misterele și îndeplinește tot ceea ce iese din gura lui Dumnezeu. El conduce sufletele la locul fericirii, fiind cunoscut ca „*Prințul feței lui Dumnezeu*”, „*Prințul Torei*”, „*Prințul înțelepciunii*”, „*Prințul rațiunii*” și „*Prințul gloriei*”⁵. Sefer Hekalot sau Cartea a 3-a a lui Enoh, o apocriafă iudaică din secolele III-V, redă înălțarea lui Enoh astfel: „*Ca urmare a coruperii pământului de către spiritele rele Shamhazai și Azael, Enoh a fost mutat la cer pentru a fi un martor al lui Dumnezeu. Acolo toate porțile înțelepciunii i-au fost deschise, iar corpul său material a fost schimbat într-unul de lumină*”⁶.

Revenind la textul scripturistic, verbul „*metatithemi*” înseamnă

nu numai „*a muta*”, „*a strămuta*”, „*a schimba locul*”, ci și „*a preface*”, „*a transforma*”, a trece ceva sau pe cineva dintr-o stare de existență în alta.

Sf. Grigorie Palama, vorbind despre intrarea Maicii Domnului în Sfânta Sfințelor, spune: „*L-a mutat pe Enoh Dumnezeu. Dar oare la ceruri? Nicidecum. „Căci nimeni nu poate urca la ceruri decât numai Cel Ce S-a pogorât din cer” (In 3,13)... Așadar dacă este scris că Enoh de pe pământ a fost mutat de Dumnezeu, cu siguranță i-a fost rezervat un loc cu totul inferior față de cel acordat acum Fecioarei*”⁷. Sf. Teofilact al Bulgariei vorbește la fel de apofatic despre soarta lui Enoh: „*Că Enoh a fost mutat în viață și că este încă în viață știm, dar unde sau cum, asta nu știm, pentru că Scriptura nu vorbește despre acest lucru*”⁸.

În Vulgata, traducerea latină a Bibliiei, pasajul din Iisus Sirah care face referire la Enoh este lămurit prin cuvinte suplimentare, astfel: „*Dumnezeu l-a răpit în paradis*”⁹.

Așadar, istoria patriarhului Enoh, succintă în Scriptură, dar îmbogățită de cultura iudaică, este una deosebit de interesantă, iar strămutarea sa la cer învăluită de taină.

În schimb, informațiile scripturistice despre Sf. Ilie Tesviteanul sunt mult mai numeroase. Lucrarea profetului este relatată în 3Rg. 17-19; 21; 4 Rg. 1-2. Aceste narațiuni sunt scrise în cea mai pură ebraică clasică, „de tipul celei care cu greu ar fi putut fi scrisă mai târziu de secolul al VIII-lea”¹⁰.

După ce profetul Maleahi anunțase că lucrarea lui Ilie va fi reluată „*înainte de a veni ziua Domnului, ziua aceea mare și înfricoșată*” (Maleahi 4, 5-6) venirea lui Ilie a ajuns un subiect obișnuit de discuție în timpul propovăduirii Mântuitorului Hristos (subiect preluat, și amplu dezbătut, în Mișna iudaică). Prin urmare, Noul Testament îl menționează pe profetul de aproape 30 de ori¹¹, arătând influența tradiției evreiești târzii care îl socotea pe acesta un fel de înaintemergător al lui Mesia¹².

Sf. Ilie apare subit în relația biblică, fără a-i fi precizată genealogia. Misiunea lui e una precisă, aceea de a apăra credința poporului lui Dumnezeu când identitatea lui religioasă era amenințată de politica liberală ale lui Ahab, care, după căsătoria cu Izabela, a promovat credința în Baal-Melcart, zeul protector al Tirului¹³.

Fără a zăbovi asupra celor cinci tablouri din activitatea profetului, ne vom opri doar asupra felului în care el își încheie activitatea pe pământ.

Asemeni lui Enoh, despre

Ilie se spune că „*a fost luat de Dumnezeu*”. Momentul fusese deja revelat proorocilor din Betel și Ierihon, care l-au avertizat pe ucenicul Elisei: „*Știi oare că Domnul ia pe stăpânul tău și-l înalță deasupra capului tău?*” Și el a răspuns: „*Știu și eu, dar tăceți!*” (4Rg 2, 3,5). Iar mai apoi, după ce au trecut în chip minunat Iordanul, „*pe când mergeau ei așa pe drum și grăiau, deodată s-a ivit un car și cai de foc și, despărțindu-i pe unul de altul, a ridicat pe Ilie în vârtej de vânt la cer*” (4Rg.2,11).

Momentul a avut loc în jurul anului 852 î. Hr., după alți exegeți în jurul anului 895¹⁴. Analiza fragmentului poate deschide perspective interesante de înțelegere. Dacă textul masoretic vorbește, scurt, despre ridicarea profetului Ilie în vârtej de vânt, Septuaginta precizează că a fost ridicat „*așa cum era*”, textul sugerând o ridicare în aer a lui Ilie, nu neapărat o înălțare la cer¹⁵. Numeroși Părinți ai bisericii au ținut să precizeze că Mântuitorul Hristos s-a înălțat cu desăvârșire la cer, „*în sânurile Tatălui*”, în timp ce profetul Ilie a avut parte doar de o înălțare „*ca la cer*”.

Spre exemplu, Sf. Ioan Gură de Aur afirmă: „*Ilie s-a înălțat ca și cum ar fi în Rai, pentru că era un rob, dar Hristos a urcat chiar în Rai, pentru că El a fost Domnul*”. Sf. Chiril al Ierusalimului precizează de asemenea: „*Ilie este ca și cum ar fi în cer, dar Hristos*

⁷ SF. GRIGORIE PALAMA, „Omilia 53”, în *Omilii*, vol. 3, (București: Anastasia, 2007), p. 225.

⁸ PETER MIKHALEV, „Did Enoch and Elijah Ascend into Heaven?”, <http://orthochristian.com/105525.html>, accesat 15 iunie 2020.

⁹ TEODOR DANALACHE, „Cartea lui Enoh”, pe <https://anapa-lastochka.ru/automotive/cartea-lui-enoh.php>, accesat 17 iunie 2020.

¹⁰ W. F. ALBRIGHT, *From the Stone Age to Christianity*, (John Hopkins Press, 1967), p. 307.

¹¹ MARK W. CHAVAS, „Elijah”, în *Baker's Evangelical Dictionary of Biblical Theology*, <https://www.biblestudytools.com/dictionary/elijah>, accesat 16 iunie 2020.

¹² Așteptarea întoarcerii lui Ilie apare frecvent în Evanghelii (Mt. 17, 10; Mc. 9, 11). Mulți erau convinși că fie Iisus (Mt 16, 14; Mc. 6, 15; 8, 28; Lc. 9, 8, 19), fie Ioan Botezătorul (In. 1, 21, 25) era profetul așteptat.

¹³ B. L. SMITH, „Ilie” în *Dictionar biblic*, <https://dictionarbiblic.blogspot.com/p/lista-autorilor.html>, accesat 15 iunie 2020.

¹⁴ *Ibidem*

¹⁵ PETER MIKHALEV, *idem*.

este direct în ceruri”. Aceeași înțelegere o găsim la Sf. Fotie, Theodoret de Cir, Sf. Maxim Grecul, Sf. Simeon Noul Teolog sau în imnele Sf. Roman Melodul și Andrei Cretanul¹⁶.

Dacă locul în care au fost înălțați profetul Ilie și patriarhul Enoh este altul decât cel în care s-a înălțat Mântuitorul, rămâne întrebarea: cum putem înțelege acest loc? Biblia folosește cuvântul „cer” pentru a descrie trei locuri diferite: atmosfera Pământului (Fc. 1, 20); universul fizic cu stele și planete (Ps. 8, 3); și, totodată, locul slavei lui Dumnezeu (Evr. 8, 1)¹⁷. Se poate demara de la această întrebare o direcție exegetică corectă? Sf. Grigorie Dialogul încearcă o explicație în acest sens: „*Ilie a fost dus în cer, în cel aerian (material), care este distinct de cel nematerial, a fost așezat într-o regiune tainică a pământului, unde ar trebui să locuiască până când, la sfârșitul lumii, va apărea din nou pe pământ pentru a plăti datoria morții*”¹⁸.

Oricâte eforturi raționale am face, sfârșitul pământesc al patriarhului Enoh și al profetului Ilie rămân învăluite în mister. La fel de greu de cuprins cu mintea este și revenirea lor în lume, la sfârșitul istoriei. Apoc. 11, 3-11 vorbește despre doi martori ai lui Dumnezeu, care vor înfrunta Fiara 1260 de zile. La modul general, cei doi martori sunt socotiți Enoh și Ilie, reînțorși pe pământ pentru a trece și ei prin moarte.

Dacă dimensiunea istorică a evenimentelor rămâne tainică, trebuie înțeleasă dimensiunea lor teologică. Înălțarea cu trupul la cer a celor două personalități vechitamentare a fost înțeleasă ca o prefigurare a înălțării Mântuitorului Hristos, între aceste momente fiind percepută o relație de tip-antitip¹⁹. Dacă Enoh și Ilie au fost înălțați prin intervenție divină, exterioră, Mântuitorul se înalță prin Sine Însuși, manifestându-și divinitatea și, totodată, atotputernicia. Pentru creștini, felul în care cei doi au depășit momentul morții poate fi arvună a veșniciei și reper al nădejdi.

¹⁶ *Ibidem*

¹⁷ Apostolul Pavel vorbește despre răpirea până la „al treilea cer” (2 Cor. 12, 2-3).

¹⁸ PETER MIKHALEV, *idem*.

¹⁹ MATHEW HENRY, *Commentary*, https://www.ccel.org/study/2_KGS_2#, accesat 18 iunie 2020.

Politica și fățarnicia

Elena Pârnu

m rămas stupefiați de ceea ce s-a abătut peste lume la începutul acestei primăveri. Covid 19, nu este un organism viu, ci o moleculă de proteine care a provocat moartea a mii de oameni și care a bulversat evoluția firească a omenirii. Sigur, nimic nu este perfect în viață, dar de la democrație, europenism, globalizare, cucerirea spațiului cosmic, ecologizare, și chiar poluare... să trecem la ravagiile provocate de „o moleculă”, este parcă, prea mult. Mai trist este că marii politicieni ai lumii contemporane se acuză reciproc de vinovăție, pe când noi, muritorii de rând, nu știm ce să mai credem. Ba sunt americanii de vină, ba chinezii..., ba... nici nu mai contează...

În ciuda încercărilor apăsătoare pe care le trăim, Credința rămâne forța morală care ne întărește, nu ne lasă să deznădăjduim. Și vorbim de credința care ne va conduce la adevăr. Dar nu numai credința, ci și Fapta noastră contează mult în lupta cu forțele răului, pentru că simțim cum vibrează atmosfera unui nou timp istoric pe care va trebui să ni-l asumăm. Dar un rol important în această schimbare vor avea politicienii. Ne punem întrebarea firească... ce trebuie să se schimbe în politică, ce fapte ale politicienilor trebuie eliminate? Greu de prevăzut... De ce? Pentru că politicienii sunt precum fariseii, pe care îi muștra și Iisus: „*Așa și voi, pe din afară vă arătați drepti oamenilor, înăuntru însă sunteți plini de fățarnicie și de fărădelege*” (Mt 23, 28). Da, au așadar un comportament cinic și histrionic. Și noi i-am perceput astfel, dar semne de schimbare nu sunt, în ciuda criticilor care li se aduc în ultima vreme. Speranța noastră e în tineret și dorim să nu ne înșelăm. Prețuirea și respectarea virtuților morale, patriotismul sincer și susținerea ideilor unei vieți cu adevărat democratice, va face posibilă aderarea la o politică națională a tuturor oamenilor de bine, dar mai ales a celor ce au construit o Românie, ce s-a prăbușit în lupta pentru putere a politicienilor. Așadar, tineretul să ne redea încrederea în cei ce hotărăsc destinele noastre, să impună acțiuni cu impact istoric și fapte de viață care animă. E adevărat, tinerii care vor intra în politică trebuie să țină cont și de specificul etno-spiritual al poporului român, dar raportându-se mereu și la valorile de libertate și democrație. În devisa noii politici trebuie să subliniem nevoia a două lucruri esențiale: moralitatea și eleganța verbală, elemente care trebuie să anime, nu să demoleze. Doamne ajută!

Sfinții Enoh și Ilie.

¹ GEORGES FLOROVSKI, *Creație și răscumpărare*, (Belmont, Massachusetts, 1976) 119.

² R.J. BAUCKHAM, „Enoh”, accesat 15 iunie 2020, <http://dictionarbiblic.blogspot.com/p/lista-autorilor.html>. Expresia „a umblat cu Dumnezeu” poate fi analizată în paralel cu *Facere* 6, 9; *Mihei* 6, 8; *Maleahi* 2, 6.

³ Patriarhul este cunoscut și prin prisma cărții care îi poartă numele. *Cartea lui Enoh* este o operă apocriafă, scrisă în limba aramaică, în secolul III î.Hr. Cartea conține relatarea pe care ar fi făcut-o Enoh despre călătoriile sale, precum și sfaturile pe care acesta le-ar fi dat fiului său, Matusalem.

⁴ EMIL G. HIRSCH, SOLOMON SCHECHTER, „Enoch”, <http://www.jewishencyclopedia.com/articles/5772-enoch>, accesat 17 iunie 2020

⁵ *Ibidem*.

⁶ *Ibidem*.

Sfântul Sofronie Saharov sau intensitatea adevărului

Dr. Eugen Adrian Truță

Sfântul Siluan Athonitul câștigă din ce în ce mai mult o aureolă supra-confesională chiar în virtutea Ortodoxiei lui reale. Cel care a tradus intelectual trăirea adâncă a acestui mare sfânt athonit este arhimandritul Sofronie¹, ucenicul său apropiat, un fost pictor conectat la pulsunile artei și filosofiei ce influența Europa începutului de secol XX.

Întocmai cu părintele său duhovnicesc, arhimandritul Sofronie simte și mărturisește că „o viață cu adevărat dreaptă este condiționată de adevăratele concepții despre Dumnezeu, despre Sfânta Treime”². Privită în ansamblu, coerența acestei credințe nu acceptă schimburi complementare sau negocieri faustice: „dacă mi s-ar fi oferit un secol de viață fericită, n-aș fi primit această ofertă. Duhul meu avea nevoie de veșnicie”³.

Existența noastră se dezvoltă sub imperativul unor certitudini apriorice care locuiesc în adâncul nostru și despre care putem afirma că o anumită experiență a vieții cere cristalizarea lor. Sentimentul e undeva între nostalgia Paradisului și profetismul eshatologiei și doar îngrijirea atentă de suflet ne ajută să descoperim în străfundurile inimii noastre gânduri gata alcătuite, nu de noi inventate; în acele gânduri se cuprind anticipările revelațiilor ce vor urma să vină de la Dumnezeu⁴. E susținută astfel centrarea pe adevărul că o credință dogmatică dreaptă aduce cu sine o simțire dreaptă a credinței-profesiune, dar mai ales a credinței-existență. Ancorat în aceasta, omul credincios primește un răspuns canalizat prin propriile exigențe și reușește să asimileze datele Revelației⁵ divine ca pe o *evidență* ce se așează în făgașul ființei noastre după renunțarea la orgoliul autodeterminării și justificării. Pe urmele erminiei Sfinților Părinți (Sf. Maxim Mărturisitorul), suntem invitați să ne asemănăm lui Melchisedec și să dobândim prin har împlinirea îndumnezeirii⁶, adică să devenim fără tată, fără mamă, fără genealogie, fără început, fără sfârșit, preot în veac, ducând existența noastră integrală peste îndatorările perenității.

Mișcarea aceasta a sufletului către Dumnezeu înseamnă o anumită înțelepciune a vieții (Ps. 110, 10) dată de frica lui Dumnezeu, și ea nu poate fi decât consecința unei iluminări duhovnicești. Natura acestei iluminări nu poate fi explicată de psihologie⁷, întrucât nu corespunde unor scheme identificabile sau mecanisme obiectivizante care să poată fi semnalate clinic. Frica lui Dumnezeu este o binecuvântată re-poziționare pe drumul căutării Lui. În mod spontan, frica lui Dumnezeu ne locuiește așezându-ne pe albia optimă, la sfârșitul căreia se află Însuși Cel Căutat.

Efortul continuu al oamenilor de a urma această cale este însoțit de borne ale iluminării⁸. Spre exemplu, sihaștrii plâng când „contemplă înlăuntrul lor bezna întunecoasă; când văd rădăcinile adânci ale «cunoașterii răului», pe care nu le pot smulge cu propria lor putere”⁹. Neputința ontologică de a restabili cu propriile mijloace un paradis pierdut, confirmat universal de prea multele religii, iscă în cei doritori hotărârea unei lupte neîntrerupte purtate cu armele rugăciunii. Nobila știință¹⁰ a duhului nu este asigurată în câțiva ani de studii academice sau de viață meritorie moral, ci respiră în întreaga noastră viață întrucât nu vom putea niciodată să atingem *plinătatea iubirii lui Hristos*¹¹, și în acest sens putem spune, la limită, că adevăratul creștinism nu a fost propovăduit aproape nicăieri¹².

Doar religia *re-leagă* omul de misterul ultim al transcendenței și subțiază umanitatea animalizată, pentru că doar Dumnezeu încredințează mijloace pentru această apropiere: „darul pocăinței este răpirea sufletului la Dumnezeu, când este atras de apariția Luminii. La început, această lumină nu este încă vizibilă, dar la căldura ei inima începe să-și piardă duritatea”¹³.

¹ Sofronie Arhimandritul, *Rugăciunea - experiența Vieții Veșnice*, trad. Ică jr. Ioan, Editura Deisis, Sibiu, 2007.

² Arhimandritul Sofronie, *Mistica vederii lui Dumnezeu*, traducere de Irineu Slătineanu, Editura Adonai. Izvoarele Spiritualității Ortodoxe, București, 1995 p. 8.

³ *Ibidem*, p. 17.

⁴ *Ibidem*, p. 18.

⁵ Arhimandritul Sofronie, *Rugăciunea - experiența Vieții Veșnice*, p. 195.

⁶ Sf. Maxim Mărturisitorul, *Părinți și Scriitori Bisericești. Ambigua. Tălcuiri ale unor locuri cu multe și adânci înțelesuri din Sfinții Dionisie Areopagitul și Grigore Teologul*, vol. 80, trad. Pr. Dumitru Stăniloae, E.I.B.M.B.O.R., București, 1983, p. 262: „Ajuns aici, omul se află întreg și în chip integral într-o întrepătrundere cu Dumnezeu întreg, devenit tot ce este și Dumnezeu, afară de identitatea după ființă. El îl are pe Dumnezeu însuși întreg în locul său însuși și agonisește ca premiu unic al urcușului pe Dumnezeu însuși ca *ființă finală a mișcării celor ce se mișcă* și stabilitatea neclintită și nemișcată a celor purtate spre el, și ca graniță și margine nehotărnicită și nesfârșită la toată granița și regula și legea, rațiunea și mintea și firea”.

⁷ Arhimandritul Sofronie, *Mistica vederii lui Dumnezeu*, p. 20.

⁸ *Pelerinul rus. Mărturisirile sincere către duhovnicul său ale unui pelerin rus cu privire la rugăciunea lui Iisus*, trad. Arhim. Paulin Lecca, Editura Agnos, București, 2009, p. 53: *Se întâmplă să nu intru în nicio locuință omenească câte trei zile și trei nopți și, în extazul meu, simțeam că parcă sunt singur pe pământ, un ticălos păcătos singur în fața milostivului și iubitorului de oameni Dumnezeu. Această singurătate mă mângâia și dulceața rugăciunii era de data aceasta atât de viu simțită, încât lucra mai cu putere decât atunci când eram între oameni.*

⁹ Arhimandritul Sofronie, *Mistica vederii lui Dumnezeu*, p. 21.

¹⁰ André Scrima, *Duhul Sfânt și Unitatea Bisericii. Jurnal de Conciliu*, Editura Anastasia, București, 2002, p. 134: *cu cât crede că poate exista în sine, abătându-se de la taina care o întemeiază, cu atât își pierde puterea vitală de a se raporta la Realitatea semnificată. Statutul teologiei riscă astfel să se confunde - capcană tipică pentru nominalismul conceptual - cu statutul afirmațiilor despre teologie.*

¹¹ Arhimandritul Sofronie, *Rugăciunea - experiența Vieții Veșnice*, p. 117.

¹² *Ibidem*, p. 127.

¹³ Arhimandritul Sofronie, *Mistica vederii lui Dumnezeu*, p. 32.

Zi de Sărbătoare la Parohia din cartierul Plopilor, Cluj-Napoca

Pr. dr. Gavril Vârva

Zia de 11 iunie înseamnă zi de sărbătoare și bucurie duhovnicească pentru comunitatea eclesială din cartierul Plopilor - Mănăstur. Chiar dacă nu este înscrisă ca atare în calendarul nostru bisericesc s-a impus deja ca zi de praznic în rândul credincioșilor prezenți, care și în acest an, marcat de așa-numita *pandemie* s-au ostenit și au venit, cu mic cu mare în straie de sărbătoare, să-l serbăm pe Sfântul Apostol Bartolomeu, sub a cărui ocrotire a fost pusă biserica noastră în urma cu șase ani, cu binecuvântarea Chiriarhului nostru, Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei.

Cu acest prilej a fost comemorat și părintele Mitropolit Bartolomeu Anania, care a târnosit lăcașul sfânt ce se profilează pe cerul celui de-al treilea mileniu de istorie creștină ca un semn al statorniciei noastre în credință și al speranței în purtarea de grijă a lui Dumnezeu.

Bucuria sărbătorii a fost marcată de slujirea Preasfințitului Episcop-Vicar Benedict Bistrițeanul, care prin evlavie și sobrietate, eleganță și solemnitate liturgică a imprimat întregii comunități un suflu de rugăciune și trăire duhovnicească, aducând împreună cu soborul de preoți și diaconi jertfa euharistică într-un cadru de comuniune și iubire sfântă.

Soborul sacerdotal a fost alcătuit din Preacucernicii preoți: Pc. Prof. Ioan Chirilă, Pc. Inspector Vasile Nemeș, Pc. Protopop Alexandru Ciui, Pc. Marcel Andreica, Pcuv. Protos Siluan Farcaș, Pc. Alexandru Vidican, Pc. Vasile Soporan, Pc. Gavril Vârva, Pc. Cristian Timar și Pc. Diacon Sergiu-Justin Pop.

După citirea pericopei evanghelice, părintele Episcop Benedict le-a vorbit credincioșilor despre misiunea Sfinților Apostoli, aleși de către Domnul nostru Iisus Hristos și trimiși în lume ca martori și propovăduitori ai faptelor și învățăturii Sale mântuitoare, stăruind în mod deosebit asupra pasajului de la începutul evangheliei după Ioan în care ni se relatează momentul întâlnirii minunate a lui Filip și Natanael cu Domnul Iisus Hristos (Ioan I, 43-51). În

continuare, între altele, Preasfinția Sa ne-a vorbit despre faptul că numele Bartolomeu este un patronimic de origine aramaică însemnând *fiul lui Tolomai* (forma aramaică al numelui Ptolomeu). În mod tradițional Natanael (Cf. Ioan I, 43-51; Matei X, 3) a fost identificat cu Apostolul Bartolomeu.

De asemenea, ierarhul nostru a mai menționat că Sfântul Apostol Bartolomeu rămâne pentru noi un nume important și sonor și pentru faptul că l-a purtat fostul Mitropolit Bartolomeu, care a rămas în conștiința credincioșilor noștri ca o personalitate de mare forță ce și-a dăruit întreaga viață slujirii bisericii lui Hristos și neamului nostru românesc și de Dumnezeu iubitor.

Preasfinția Sa la timpul potrivit a rostit rugăciunea specială pentru bolnavii care se află în spitale, pentru încetarea *noii pandemii*, pentru personalul medical, cât și pentru cei aflați în slujirea aproapelui.

Tot în cadrul sfinteii liturghii, Preasfințitul Benedict a hirotonit întru diacon pe Dl. Prof. Alexandru Nelu Hales, cadru didactic la *Seminarul Teologic Ortodox din Cluj-Napoca*, care în urma examenului organizat la Centrul nostru Eparhial a fost numit preot paroh la *Parohia Sfântul Ioan Botezătorul* din Municipiul Cluj-Napoca.

Răspunsurile la dumnezeiasca liturghie au fost date de către corul bisericii, condus de tânărul dirijor Sergiu Stanciu, de la Catedrala noastră mitropolitană.

La partea liturgică a sărbătorii parohiei noastre s-a adăugat și un moment de împlinire și bucurie spirituală: recitalul de pricesne și cântece populare susținut de câțiva artiști consacrați, care au făcut o bună impresie auditoriului. De reținut că acest program artistic l-am legat de faptul că anul în curs este dedicat *Anului omagial al pastorației părinților și copiilor și Anului comemorativ al filantropilor ortodocși români*.

În încheiere am mulțumit părintelui Episcop Benedict Bistrițeanul pentru slujirea arhierescă și pentru alesul și înălțătorul cuvânt de învățătură. De asemenea, mulțumiri le-au fost adresate onoraților membri ai soborului clerical și, bineînțeles, dragilor credincioși care au luat parte la bucuria hramului bisericii noastre.

Cum îmi poate revitaliza Teologia proiectul de viață? (I)

Interviu cu Preacuvioșia Sa Arhim. Teofil Tia, Decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, realizat de către Cătălin Bărăian.

Cătălin Bărăian: - Între întâiul fondator al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj, vrednicul de pomenire Episcop Nicolae Ivan, și fondatorul noului sediu al ei, IPS Părinte Mitropolit Andrei, s-a creat o punte peste ani, ambii ierarhi încercând din răspuțeri să răspundă nevoilor școlare și duhovnicești ale studenților teologi clujeni. De când funcționează noul sediu al Facultății și prin ce se remarcă acesta în arealul universitar clujean?

Arhim. Teofil (Tia): - Evaluările internaționale de calitate a învățământului universitar iau în calcul, printre alți coeficienți, **numărul de metri pătrați alocați pe student** în clădirile „spațiu de învățământ”. La acest capitol, suntem profund recunoscători Înaltpreasfințitului Părinte Andrei care a construit campusul universitar unde ne desfășurăm activitatea; dacă, instituțional ctitorul școlii noastre este episcopul Nicolae Ivan (după Unirea cea Mare), edilitar, ctitorul facultății noastre este ÎPS Andrei, care ne-a construit **un sediu teologic unic în tot Estul european**. A fost inaugurat acum 8 ani, și este

o clădire generoasă construită special cu această destinație: șapte nivele, săli de curs, laboratoare pentru artă sacră, patrimoniu informatic de ultimă oră, o aula de congrese care este folosită și ca sală de spectacole, și ca cinematograful, o biserică pictată în stil bizantin, atelier de vitralii, săli de fitness, o cafenea culturală-cofetărie etc.

Este foarte importantă baza materială a unei facultăți, căci patru sunt coloanele care susțin sau definesc un învățământ universitar de mare performanță: 1. Prestigiul cadrelor didactice, 2. Performanțele studenților și

ale absolvenților, 3. Seriozitatea derulării procesului didactic și 4. Baza materială. Înaltpreasfințitul a **investit enorm din punct de vedere afectiv și material pentru a crea cele mai prielnice condiții de studiu** și formare pentru tinerii dornici să-L cunoască pe Dumnezeu. Noi ne străduim doar să întreținem și să ducem mai departe ceea ce am primit...

Cred că, până la darea în folosință a campusului, la capitolul „bază-materială”, cel mai vizibil în Transilvania era edificiul Facultății de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia – o universitate „simbol” (fiind în Cetatea Marii Uniri) –, care avea un sediu nou, construit tot de Înaltpreasfințitul Andrei pe vremea când era episcop de Alba Iulia. **Rankingurile internaționale pun obligatoriu în corelație baza materială cu numărul de studenți.** Dar, de când avem la Cluj cele două edificii ale campusului, am dobândit înțietate. S-a investit enorm în baza materială, și sperăm să se obțină rezultate în resursele umane ale lumii de mâine! Avem speranța că va fi totul de mult folos tinerilor, și așteptăm, în rugăciune, **construcția celui de al treilea edificiu al campusului**, căminul pentru fete, căci totuși, cam între 35% și 40% din studenții noștri sunt fete, cu precădere la specializările Artă Sacră, Didactică și Asistență Socială. Deocamdată, pentru cazarea lor apelăm la căminele Universității.

C.B.: - Vreme de aproape 9 ani, începând cu toamna anului 2011 și până în aprilie 2020, când ați fost desemnat Decanul FTO de către domnul Rector Daniel David, în urma alegerii de către cadrele Facultății, ați fost îndrumătorul spiritual al studenților teologi clujeni, pe care i-ați primit și i-ați ascultat de dimineața și până târziu în noapte. Acum, pentru unii în

calitate de duhovnic și pentru toți în calitate de decan, vă întrebăm care sunt planurile de viitor și cum vedeți continuitatea lucrării misionare și poate chiar edilitare a Facultății?

Arhim. Teofil (Tia): - Coloana vertebrală a Teologiei, spre deosebire de alte științe umaniste, nu este – cum ar crede mulți – **structura intelectual-rațională și cerebral-cognitivă a unei cunoașteri exterioare, ci demersul mistic, psiho-emoțional și spiritual-duhovnicesc**. E o mare diferență între „cunoaștere” și „înțelegere”. Înțelegerea e o formă de interiorizare și amprentare a ființei interioare cu o descoperire exterioară care ni s-a făcut, de care am beneficiat. Adevărul exterior trebuie să aibă rezonanță în ființa mea interioară unică și irepetabilă, respectându-mi profilul psihologic și cultural unic și inconfundabil. Adevărul care nu are nici o legătură cu mine nu există! De aceea, noi dorim să ajutăm pe fiecare student să-și **regăsească identitatea sa cea mai adâncă**, să-și descopere locul propriu în planul lui Dumnezeu, să se împlinescă pe sine în contextul social mai amplu al epocii postmoderne. Acest demers e imposibil fără o călătorie duhovnicească în adâncurile sinelui pentru întâlnirea, acolo, în intimitatea cea mai adâncă, a lui Dumnezeu. Dumnezeu este și în afara noastră, este un „Tu”, dar este și în adâncurile cele mai insondabile ale ființei noastre. Trebuie avansat în ambele direcții...

Paraclisul rămâne **laboratorul de o importanță capitală al unei școli teologice**, și noi, la Cluj, avem un paraclis generos, cu o pictură de mare calitate și sobrietate, perfect adaptat **demersului sacramental specific promovării unei credințe „profesioniste”**. Trăirea credinței pe care noi o propunem studenților – considerăm – este una de excepție, o trăire în care mintea și inima, **cognitivul și emoționalul se întrepătrund, se fertilizează reciproc**, reconstruind umanul de dinainte de cădere, restaurându-l, sfințindu-l, înnoindu-l transfigurator. Civilizația postmodernă e bulversată la acest capitol, e colindată de dughuri nevrotice și se simte frustrată permanent pentru că nu a investit în descoperirea interiorității. Întreaga civilizație postmodernă pare o imensă conspirație contra oricărei formă de viață interioară. Noi, la Teologie, vrem să reparăm acest neajuns.

Noi încercăm să-i ajutăm pe studenți să-și creioneze un proiect de viață entuziasmant, să-și construiască, împreună cu Dumnezeu, **un viitor luminos, senin și realist**. Încercăm să le **coborâm Transcendența în viață**. Pentru aceasta însă trebuie să știe să-și verbeze prezentul cu un program de rugăciune consistent și eficient, și să-și reinterpreteze corect trecutul. E foarte importantă **metabolizarea corectă a durerilor trecutului** și fortificarea duhovnicească în fața provocărilor viitorului.

Dorim să-i învățăm să **deprindă „tehnica” rugăciunii adevărate**, căci în lumea noastră extrem de puțini oameni mai știu să se roage. Omul care nu se știe ruga se plictisește la sfintele slujbe și este foarte

vulnerabil în fața provocărilor vieții. **Fără să te știi ruga nu ai cum să „construiești” o intimitate cu Dumnezeu**, care este fundamentală pentru viețuirea de zi cu zi a creștinului și pentru **minimalul său confort psihic**. Rugăciunea este singurul **instrument de acces la supranatural în lumea noastră copleșită de immanent** și hipnotizată, parcă, doar de material și de trecător. Noi propunem, într-adevăr, o direcție de mers diferită de cea pe care o propune lumea, dar care te pune pe traiectoria eternității. Întâlnirea cu Dumnezeu e momentul fundamental al vieții și suprema realizare posibilă a oricărui dintre noi, și contemporaneitatea ignoră acest adevăr.

C.B.: - Părinte decan, de ce ar trebui ca un absolvent de liceu sau, de ce nu, un om de rând, în fond oricine dintre noi, să urmeze cursurile Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj?

Arhim. Teofil (Tia): - Întrebarea pare generalistă, dar pretinde un răspuns complex, poliedric. Aș zice, „...pentru a ajunge la seva vieții”, pentru a-și rearticula existența; pentru a urma sensurile cele mai adânci ale propriului destin; pentru a-și regăsi sinele; pentru a-și reorienta viitorul; pentru un plus de disciplinare interioară; pentru a păși într-o manieră profesionistă pe traseul mântuirii. Una din marile probleme ale Ortodoxiei con-

temporane este blocarea trăirii religioase a unor credincioși la un anumit nivel cultural, care se hrănește ulterior doar din anumite lecturi. Omul ajuns duhovnicesc simte mediocritatea fardată religios. Absolvenții de Teologie știu face selecția în bibliografie, evită „banalul”, consumând savoarea propusă de Sfinții Părinți ai Bisericii, se imunizează în faza superstițiosului și a magicului. Omul duhovnicesc este deja un om supranatural, care lucrează zi de zi cu supranaturalul. El știe merge mult dincolo de materie și de temporal.

În sinteză, aș spune că noi le propunem tuturor 4

(sau 3) ani trăiți cu maxim folos: ani în care să deprindă „tehnica” rugăciunii curate, adevărate, în care să dobândească un deplin echilibru psiho-emoțional, în care să atingă o robustă maturitate interioară, și care să deprindă intelectual tezaurul bibliografic moștenit de la Sfinții Părinți. În plus, nu trebuie ignorat nici demersul în act de digitalizare a Teologiei. Tot mai multe cursuri pot fi audiate în direct, pe platforma Zoom, fără a fi necesară o deplasare cotidiană la cursuri. Astfel, studenții au șansa progresului și în plan informatic, învățând accesul la biblioteci online, cărți PDF de mare valoare etc.

Noi ducem o luptă discretă cu analfabetismul duhovnicesc și religios ce mutilează lumea noastră, în ciuda orei de religie din învățământul pre-universitar: oamenii de astăzi știu cu toții să citească, dar nu mai știu ce merită citit. Beneficiarii noștri învață să facă o selecție inteligentă între volumele propuse de piața cărții, pentru a consuma nectar... putem afirma, fără să fim totalitariști sau exclusiviști, că Teologia este singura știință care-ți deschide porțile Cerului și care se merită, cu adevărat, să fie cunoscută. Omul a fost făcut de Dumnezeu pentru o dilatare ontologică, la infinit, și cei care-și ratează acest traseu devin nefericiți, fără să-și dea seama de ce. Iar cei care-și trăiesc viața în consens cu acest ideal, al creșterii în iubire, devin fericiți chiar și când, privind lucrurile din exterior, nu ar avea multe motive pământești să fie. Doar Dumnezeu, Dragostea supremă, ne poate învăța traseul spre fericire!

(continuare în numărul următor)

Optzeci de ani de la 28 iunie 1940: „O zi a rușinei naționale”, când România Mare s-a prăbușit „fără să tragă o împușcătură”

Dr. Mircea-Gheorghe Abrudan

Se împlinesc în vara acestui an opt decenii de la prăbușirea României Mari, întregite cu atât de mult efort și atâtea sacrificii în anul 1918. Dacă 1918 a intrat în istoria și în mentalul nostru colectiv drept anul astral al împlinirii aspirațiilor de unitate politică ale românilor și al reîntregirii neamului în hotarele sale politice firești, anul 1940 trebuie reținut drept anul crizei și al celor mai mari dezastre succesive din istoria noastră modernă și contemporană, când țara a pierdut o treime din teritoriul său național și o populație de 7,5 milioane locuitori fără a trage un foc de armă. Da, este o istorie dureroasă, chiar foarte dureroasă dacă ne gândim la suferința sutelor de mii de deportați și refugiați, dar și a urmărilor politice extrem de nefaste care au venit peste țară la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial și care au făcut ca nici până în ziua de astăzi granița artificială, trasată de regimul totalitar sovietic, cu concursul larg al celui criminal nazist, în vara anului 1940 să nu fie ștearsă, iar românii de pe cele două maluri ale Prutului să nu se regăsească încă într-o singură Românie liberă, demnă și independentă, pe care străbunicii lor au întemeiat-o în mod democratic în cursul anului 1918.

Cele două regimuri totalitariste criminale, comunist și nazist, care au cauzat sute de milioane de victime în secolul XX, au fost posibile datorită complicității și pasivității aliaților occidentali, învingători în Primul Război Mondial și dornici de a pedepsi o Germanie mândră care va deveni în scurtă vreme terenul fertil în care Adolf Hitler își va construi cel de-al treilea Reich. Incapabile și lipsite de o reacție potrivită în momentele în care Hitler a violat prevederile tratatelor de pace de la Paris-Versailles din anii 1919-1920, Franța, Marea Britanie și aliații lor europeni (Polonia, România, Jugoslavia, Grecia și Turcia) au primit cu stupoare vestea semnării pactului de neagresiune germano-sovietic, parafat la Moscova în 23 august 1939, și cunoscut ulterior după numele celor doi miniștri de externe, von Ribbentrop și Molotov. Ceea ce n-a știut lumea atunci, ci avea să afle abia un deceniu mai târziu, când americanii au descoperit în arhivele germane o copie a pactului, a fost existența unui protocol adițional secret prin care Hitler și Stalin își delimitau cu claritate „sferele de interes” și urmau apoi, în nici un an de zile, să-și împartă Europa Central-estică și de Sud-est, violând, anihilând și amputând prin forța armelor Finlanda, Țările Baltice, Polonia, Cehoslovacia și România.

Uniunea Sovietică nu a recunoscut niciodată unirea Basarabiei cu România prin hotărârea Sfatului Țării din 27 martie 1918, guvernul lui Lenin rupând relațiile cu guvernul român în primăvara lui 1918. Relațiile bilaterale au cunoscut evoluții sinuoase după preluarea puterii de către bolșevici, reluarea relațiilor diplomatice petrecându-se abia în anul 1934 și părând a intra pe un făgaș pozitiv datorită eforturilor abilului diplomat Nicolae Titulescu, care izbutise să negocieze un pact de asistență mutuală în 1936, dar îndepărtarea sa din fruntea Ministerului de Externe, în 29 august 1936, va duce din nou la o răcire a relațiilor româno-sovietice, ele devenind tensionate după 1 septembrie 1939, când Germania a invadat Polonia cu concursul și asistența URSS. Blitzkriegul german de pe frontul de vest din mai-iunie 1940, care a dus la ocuparea rapidă a Țărilor de Jos și a Belgiei, apoi la capitularea Franței, în 22 iunie 1940, și la bombardarea năprasnică a Marii Britanii au spulberat alianțele și garanțiile de securitate ale României, țara noastră găsindu-se singură în fața colosului sovietic, care încă din mai 1937, prin vocea ministrului de externe, Maksim Litvinov, îl avertizase pe Titulescu că „vom încerca să reluăm Basarabia prin toate mijloacele juridice și militare care ne vor fi posibile”. Pactul Ribbentrop-Molotov din 23 august 1939 a creat mijloacele juridice, iar prăbușirea Franței și invazia iminentă a Marii Britanii a generat contextul militar de care Stalin a profitat imediat. Astfel a doua zi după anihilarea Franței, Molotov i-a comunicat ambasadorului german la Moscova, Friedrich von Schulenburg, că „rezolvarea problemei basarabene nu mai suferă amânare”, iar URSS era decisă să recur-

gă la forța armată dacă România nu dădea curs cererii sovietice. Iritarea lui Hitler și sugestia lui Schulenburg către Molotov de a renunța la pretențiile asupra Bucovinei, care nu făcuse parte din Imperiul țarist și nu era prevăzută în zona de interes sovietică a protocolului adițional secret al pactului de neagresiune, a determinat Moscova să-și reducă pretențiile la Basarabia și nordul Bucovinei. La scurt timp, pe 25 iunie 1940 la ora 22.00, Molotov l-a convocat pe Gheorghe Davidescu, ministrul României la Moscova, și i-a înmănat nota ultimativă a guvernului sovietic care clama să „se înapoieze cu orice preț Uniunii Sovietice Basarabia și să transmită Uniunii Sovietice partea de Nord a Bucovinei cu frontierele potrivit cu harta alăturată”. De reținut atitudinea demnă și lipsită de echivoc a ministrului Davidescu, care a demontat punctual tezele lui Molotov, acesta răspunzând evaziv că „nu dorește a discuta argumentele mele”, ambii concluzionând că „Istoria va judeca”. Termenul pe care Moscova îl oferise Bucureștiului pentru a emite un răspuns a fost de 24 de ore. Din cauza opreliștilor sovietice, Davidescu a reușit să transmită la București textul complet al ultimatumului abia la 6 dimineața în 27 iunie 1940. Pentru că era ziua în care principele Mihai susținea examenul de bacalaureat, regele Carol II a convocat Consiliul de Coroană abia la ora 12.00. Format din 26 de membri, foști prim miniștri, membrii guvernului în funcție și câțiva generali, consiliul s-a întrunit de două ori, între ele fiind consultate Germania, Italia, Grecia, Iugoslavia și Turcia, care au transmis un răspuns asemănător: îndemn la cedare. Dacă la prima ședință 11 membri au votat pentru respingerea ultimatumului și rezistență armată, 10 pentru acceptarea lui, 5 pentru discuții și unul rezervat, la a doua ședință, derulată de la orele 21.00, votul a fost unul covârșitor în favoarea cedării¹.

Prin urmare, în 28 iunie 1940, Consiliul de Coroană în frunte cu regele Carol al II-lea a răspuns afirmativ ultimatumului sovietic din 26-27 iunie 1940 de cedare a Basarabiei, a nordului Bucovinei și a Herței (50.762 km²) Uniunii Sovietice, abandonând, fără luptă, în ghearele fiarei roșii din Răsărit 3.776.309 locuitori, dintre care 54% etnici români. Efectele tragice ale acelei lașe decizii politice se resimt până în ziua de astăzi. De aceea cred că ziua de 28 iunie ar fi trebuit să fie una de doliu național, nu atât pentru teritoriile pe care le-am cedat, cât mai ales pentru cei peste 100.000 de români deportați și exterminați în gulagul sovietic între vara anilor 1940-1941 și a celorlalți 100.000 care au îmbrățișat calea refugiului dincoace de Prut și la sud de Siret, luând cu sine „doar ce puteau să ducă în mână”². Zeci de mii de vieții frante din cauza lașității și trădării celor 20 de bărbați, în frunte cu suveranul, care s-a ascuns după Consiliul de Coroană ca după un paravan pentru a-și masca propria ipocrie și lașitate, notând în jurnalul său următoarele: „Consiliul are loc și am ieșit din el amărât și dezgustat. Numai 6 voturi din cei 26 prezenți au fost pentru rezistență. Numele lor merită să fie înscrise cu litere de aur în cartea demnității românești: Nicolae Iorga, Victor Iamandi, Silviu Dragomir, Traian Pop, Ștefan Ciobanu, Ernest Urdăreanu. Toți ceilalți, cu oarecare nuanțe, au fost pentru acceptarea ultimatumului. (...) E o zi a rușinei naționale. Restul nopții, cu Duduia, am plâns amar. Și ea vede dezastrul ce ne

¹ Expozeul istoric pe baza următoarelor volume: *Istoria românilor, vol. III. România întregită (1918-1940)*, ediția a II-a, revăzută și adăugită, Ed. Enciclopedică, București, 2010, p. 543-658; Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*, ediția a IV-a revăzută și adăugită, Ed. Univers Enciclopedic Gold, București, 2011, p. 361-371; Keith Hitchins, *Scurtă istorie a României*, Ed. Polirom, 2015, p. 218-224.

² Despre drama lor vezi: *Golgota românească. Mărturiile bucovinenilor deportați în Siberia*, texte culese de Dumitru Covalciuc, ediție și note de Liliana Corobca, Ed. Vestala, București, 2015; *Să nu ne răzbuim! Mărturiile despre suferințele românilor din Basarabia adunate de monahul Moise*, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2012; Valeriu Pasat, *Calvarul. Documentarul deportărilor de pe teritoriul RSS Moldovenești. 1940-1950*, Ed. ROSSPEN, Moscova, 2006; Viorica Olaru-Cemărtan, *Deportările din Basarabia. 1940-1941, 1944-1956*, Chișinău, 2017; Alexandrina Cernov (red.), *Fântâna Albă. Golgota Neamului*, Ed. Nicodim Caligraf, Mănăstirea Putna, 2018.

asteaptă.”³ Pentru cei ce ați fi tentați că credeți că sunt prea aspru cu Carol al II-lea, trebuie să precizez că, potrivit Constituției din februarie 1938, regele era „capul statului” (art. 30) și „capul oștirii” (art. 46), Consiliul de Coroană având un rol pur consultativ! Așadar, regele Carol II nu și-a asumat prerogativele pe care însuși și le acordase o dată cu instalarea dictaturii sale regale în 1938, putând fi etichetat, împreună cu toți ceilalți, drept trădător, cum de altfel i-a și caracterizat în acea zi Nicolae Iorga, într-o scurtă declarație rostită tare și răspicat chiar în palatul regal în fața tânărului moștenitor al tronului Mihai⁴. Trebuie subliniat că marile istoric fusese principala voce care s-a opus cedării, vorbea nu numai savantul, ci morala și conștiința unui vajnic bărbat al națiunii române: „se impune rezistența ca o datorie de onoare, chiar cu siguranța că vom fi învinși”. Să reținem, de asemenea, exclamația fruntașului basarabean Ștefan Ciobanu, care votase unirea din 27 martie 1918 în calitate de membru al Sfatului Țării: „Ne batem, blestem pe noi dacă nu ne batem!”⁵. Din nefericire nu ne-am bătut și nu ne-am apărat onoarea...

Desigur, decizia a fost justificată atunci prin incapacitatea țării de a ține piept confruntării militare cu URSS, căreia i s-ar fi putut alătura Ungaria revizionistă și Bulgaria, ceea ce ar fi dus la desființarea statalității românești. Astăzi, datorită istoriografiei noastre și a celei străine, știm că atât Ungaria, cât și Bulgaria nu ar fi atacat România, iar Germania nazistă nu ar fi permis ocuparea integrală a României de către sovietici, deoarece avea propriile ei interese economice în zonă, petrolul și grânele românești fiind vitale pentru efortul de război al celui de-al treilea Reich. Prin urmare apelativele de „trădători”, „lași” sau „vinovați” la adresa lui Carol al II-lea și a consilierilor săi sunt îndreptățite în fața judecății istoriei! Dar, dincolo de frustrările și manifestările ipocrite

schizante în acele împrejurări, unele poate și ca simple justificări în fața posterității, nu ei sunt cei ce au suferit atunci, ci sutele de mii de români basarabeni și bucovineni, cetățeni ai aceleiași României, pe care generația lui Carol al II-lea n-a fost în stare să o apere și să o ofere ca moștenire copiilor și nepoților lor.

Dintre zecile de mii de refugiați, preotul cărturar Paul Mihail (1905-1994) surprinde în jurnalul său din zilele de vineri-sâmbătă, 28-29 iunie 1940, poate cel mai sugestiv clipele sfâșietoare prin care a trecut țara și românii basarabeni atunci: „E Vinerea Patimilor României Mari! Sfârșitu-s-a! Ceea ce generații întregi au luptat, au sângerat, au muncit, s-a risipit, s-a distrus și s-a năruit. Este oare de crezut aceasta, ca în câteva ceasuri să se prăbușească o provincie, să se răpească milioane de oameni și să se

sfârșească o religie creștină de două mii de ani? (...) Un cer plumburiu și un zgomot înăbușit care plutește în văzduh. Ceasul despărțirii de mormintele părinților, de pământul natal, de casă, de agoniseala materială, de documente, cărți și icoane a sunat. Glasul strămoșilor vorbește în mine. Iau drumul pribegiei cu câteva cărți, însemnări, o pâine și încălțat în bocanci pornesc. (...) Mi se spune că trenul nu mai merge spre Iași. Aștept o bucată de timp, apoi pornesc pe jos pe linia ferată. Înaintea mea sunt atâția. Întâlnesc geamantane părăsite, bucele și bagaje. Toți fug, toți cu spaimă. (...) Seara ajung la Iași. Trenurile veneau unul după altul. (...) Gara Iași e un haos. Mii de refugiați, bagaje, copii și vagoane. (...) O stare de nervi cum n-am mai avut. Nu pot sta o minută locului. Îmi tremură mâinile și picioarele”. Iar fix o lună mai târziu, pe 28 iulie 1940, avea să scrie: „Lacrimi, lacrimi. Genea povestește zile întregi amănunte din viața trăită sub rușii sovietici”, întrebându-se cu durere: „Se împlinesc o lună de la marea tragedie, ca un stat național cu armată la graniță, cu fortificații și depozite, să părăsească o provincie moldovenească și armata să se retragă fără să tragă o împușcătură. Oare cine sunt vinovații?”⁶.

Vinovații căutați de părintele Paul Mihail nu sunt greu de identificat, dar nu asupra lor aș dori să ne oprim astăzi, ci a celor ce au fost lăsați atunci de izbeliște de către statul ai cărui cetățeni erau, asupra memoriei lor și a urmașilor lor. De aceea în aceste clipe voi aprinde o lumânare și voi îndrepta un gând spre Dumnezeu, asigurându-i că nu i-am uitat și nu voi renunța să cred în reîntregirea țării, reiterând în acest sens o frază a lui Mihai Eminescu: „poporul român niciodată nu a renunțat la drepturile sale asupra Basarabiei și prin urmare nici astăzi nu are dreptul de a renunța”.

³ Carol al II-lea regele României, *Însemnări zilnice*, vol. III, Ed. Scripta, București, 1998, apud *Historia*, an XX, nr. 221, iunie 2020, p. 23-25.

⁴ Mircea Ciobanu, *Convorbiri cu Mihai I al României*, ediția a treia, Ed. Humanitas, București, 2008, p. 135.

⁵ *Historia*, an XX, nr. 221, iunie 2020, p. 19, 32.

⁶ Paul Mihail, *Reconstituiri. Jurnal. Corespondență*, ediție îngrijită de Zamfira Mihail și Mihai Papuc, Ed. Știința, Chișinău, 2018, p. 167-169.

Prima platformă educațională e-learning pentru religie

Prof. dr. Ionița Timiș

Colegiul Național Pedagogic „Gh. Lazăr” Cluj-Napoca

Educația a vizat, de-a lungul timpului, formarea personalității omului, în funcție de particularitățile fiecăruia, dar și în funcție de dinamica socială, de mobilitatea profesiilor prin integrarea dinamică a omului în societate. Tocmai de aceea școala a jucat întotdeauna un rol esențial în orice epocă, iar astăzi, în contextul actual al unei societăți structurate printr-o cunoaștere informațională și eficiență tehnicizată, orientate spre pragmatism, relevanța educației este una și mai mare. În această perspectivă, există riscul ca educația să fie redusă la dimensiunea informațională. Actul educațional nu poate fi epuizat însă în ceea ce înseamnă transmiterea unui set de informații și de abilități practice, oricât de performante ar fi acestea.

Educația nu trebuie să se rezume doar la aspectul informativ și la cel pragmatic. Procesul educației se desăvârșește doar atunci când luăm în discuție și componenta sa formativă. Caracterul formativ al educației implică, în general, dobândirea de atitudini la nivel moral, civic, estetic și, în mod cu totul special, valorificarea educației religioase. În cadrul acestui tip de educație, omul învață cine este Dumnezeu și cum să se apropie de El, dobândește stabilitatea emoțională și, totodată, duhovnicească. În absența educației religioase, omul nu prinde rădăcini puternice, stabile, și la orice mică pală de vânt se poate clătina.¹

Trăim vremuri fără precedent, în care educația, alături de multe sectoare ale vieții sociale și spirituale, a avut de suferit în această perioadă. Educația este segmentul care leagă generațiile prin cultură și spiritualitate, și fără de care, nicio societate nu poate subsista. Modalitatea în care se transmit valorile educației, diferă de la o epocă la alta. Prima, și cea mai eficientă educație a fost cea directă, de la mamă la copil, mai întâi în pânțelele matern, iar apoi în sânul familiei. Trecând prin educația antică, transmisă de la maestru la ucenic, și prin educația clasică, de la învățător la elev, azi, prin forma în care ni se propune, tehnologia ia locul părinților, și chiar al dascălilor, fără să se cunoască consecințele pe termen lung a acestui fenomen.

Datorită ritmului alert în care s-a mișcat educația în aceste vremuri de restriște, tehnologia a fost intermediarul prin care educația a ajuns la mintea, și mai puțin la inima copiilor. Nici religia nu a avut alte strategii, deși, în vremuri, nu demult apuse, nu vedeam în tehnologie o metodă care să acapareze atât de mult viața culturală, dar și cea spirituală. Un proiect inedit, pentru disciplina religie, a prins viață în urmă cu trei luni. Este vorba despre o Platformă e-learning la religie, care se află la următoarea adresă: <http://religieonline.ro/>.

Această platformă s-a născut din dorința de a veni în sprijinul profesorilor de religie, în această perioadă de educație online, și nu numai. Inițiativa acestui proiect s-a născut chiar înainte de a intra în perioada de educație online. Punctul de pornire a fost experiența a patru ani de concursuri online la disciplina religie. „Alături de Hristos în Europa secolului XXI” este un concurs pe care l-am inițiat în anul 2016, la care au participat în fiecare an, elevi români din diverse țări ale Europei. Încă din primul an, s-au înscris copii din 13 țări ale Europei. Formularele folosite la aceste concursuri au constituit o provocare pentru colegii din întreaga țară, pe care le-au considerat a fi ideale pentru această nouă strategie de învățare.

În primăvara acestui an, în urma concursului pe care l-am organizat pentru cei 1500 de copii români din Italia, după finalizarea acestuia, formularele au fost distribuite profesorilor de religie, dintr-un grup național, pentru a le folosi în perioada pascală, conform programei analitice. Au fost extrem de încântați de această metodă online de evaluare a

cunoștințelor. Bazându-mă pe acest feedback, am reușit să-i motivez și să-i mobilizez în formarea unei echipe de 70 de profesori care să lucreze la realizarea unei platforme online. Inspectorul general din Ministerul Educației Naționale, domnul conf. univ. dr. Vasile Timiș, a acceptat să ne fie referentul științific al acestei Platforme. Din mărturisirile dumnealui, această Platformă e-learning, este unică nu numai la nivel național, ci și internațional. De asemenea, este unică, la nivelul tuturor disciplinelor școlare. Disciplina religie a făcut pionierat în această privință.

Lansarea proiectului s-a făcut la începutul lunii martie. De atunci săptămânal, sau chiar mai des, avem videoconferințe online, la care participă și domnul inspector general, Vasile Timiș. În cadrul acestor întâlniri punem la cale toate modalitățile didactice, pedagogice și tehnologice, în vederea realizării acestei platforme. Ea este structurată în felul următor: fiecare lecție, începând de la clasa pregătitoare până la clasa a douăsprezecea, are cel puțin două exerciții de consolidare a cunoștințelor, lucrate în diferite aplicații moderne: e-learningapps, Kahoot, Mentimeter, Puzzle. De asemenea, fiecare unitate de învățare, are un formular de evaluare, care cuprinde toate lecțiile unității respective. Unitatea de evaluare este realizată pe baza formularelor google forms, care permite elevului, după rezolvarea itemilor și trimiterea lor, să primească instantaneu rezultatul, arătându-i unde a scris corect sau greșit, oferindu-i feedback-uri de încurajare și apreciere. De asemenea, pe baza unor setări, și profesorul primește punctajul elevilor, dar și răspunsurile acestora. Este o moda-

Cu toate că mulți nu s-au priceput într-ale tehnologiei, i-am instruit, împreună cu excelenta și priceputa doamnă profesoară, Carmen Oprea, de la Craiova, care, alături de soțul dumneaei, de specialitate IT-ist, ne-a sprijinit în descifrarea tainelor noilor tehnologii. De asemenea, specialist pe didactică, am avut-o pe doamna inspector de religie Daniela Buzatu de la Timișoara, care, prin experiența de autor de manual școlar, ne-a pus la dispoziție structura fișelor de lucru și a materialelor realizate. Familia Oprea ne-a creat spațiul virtual și a creat Platforma în care au fost încărcate toate aceste exerciții de consolidare și formulare de evaluare.

Din județul Cluj s-au înscris următorii profesori: Vasile Călușer, Lioara Petru, Maria Ciceo, Mariana Ilea, Felicia Bărbos, Cristina Sima, Mihaela Roba, Ionela Tămaș, Rodica Mureșan, Alina Tomoiagă, Ionuț Hens, Armancă Iustiniana, Ioana David, Carmen Țandea, Loredana Tușa, Petreș Adina, Silviu Rad și Ionița Timiș. Restul echipei, până la șaptezeci, au fost profesori din diverse județe ale țării, toți cu experiență didactică deosebită, cu gradul didactic I, cu doctorat, autori de manuale școlare, inspectori, formatori, experți etc. Aceștia sunt: Costea Dorina (Caransebeș), insp. Elena Cocârlea (Brăila), Tamara Bujorea (Suceava), Maria Lucaci (Suceava), Ana Luca (Galați), Maria Chira (Satu-Mare), Maria Păduraru (Galați), Roxana Jipa (Brăila), Silvia Poenar (Bistrița-Năsăud), Geta Chiriloiu (Brașov), Elena Ungureanu (Vaslui), Viorica Jolopciuc (Sighetul-Marmației), Irina Leonte (Bacău), Roxana Matei (Buzău), Cosmin Sava (Neamț), insp. Daniela Buzatu (Timișoara), Șteluța Andrei (Gorj), Vera Bindiul (Rădăuți), Gabriela Grădinaru (Neamț), Cornel Duma (Caraș Severin), Simona Căprescu (Teleorman), Petreș Dorobanțu (Brăila), Violeta Boldea (Deva), Zaharioiu Daniela (Buzău), Mișu Spiroiu (Călărași), Adrian Muntean (Covasna), Gabriela Marinescu (Buzău), Daniela Semian (Neamț), Felicia Păuneascu (Gorj), Simona Necșoiu (Mehedinți), Corina Scridon (Bistrița), Florin Boldea (Deva), Angela Gabon (Satu-Mare), Angela Hoban (Satu-Mare), Mihaela Gurzu (Galați), Angel Păunescu (Gorj), Oprea Carmen (Craiova), Leonid Stăiculescu (Drobeta Turnu Severin), Liliana Stănescu (Brăila), Angel Stăiculescu (Craiova), Adriana Argatu (Constanța), insp. Iuliana Gheorghe (Craiova), Floricica Morariu (Iași), Viorica Popa (Galați), Marian Dobrescu (Dâmbovița), Ana Conț (Maramureș), Liana Pașca (Bistrița-Năsăud), Daniela Friciu (Mureș), Victoria Ferescu (Brăila), Ionuț Bolog (Alexandria), Lazăr Stancovici (Timișoara), Natașa Docineți (Sighetu-Marmației), insp. Robert Roșioru (Buzău).

Materialele virtuale au fost transformate și în materiale word, acestea având ca scop realizarea a treisprezece auxiliare didactice, care să fie puse la dispoziția profesorilor și a elevilor, ca fișe de lucru, în cazul în care internetul sau aparatura ar putea juca feste în diverse unități școlare. Toți profesorii din întreaga țară vor fi beneficiarii acestor auxiliare, deoarece vor fi publicate în format electronic și încărcate pe Platforma Religieonline.ro. Această Platformă și Auxiliarele didactice urmează a fi depuse la Ministerul Educației Naționale spre a fi evaluate și avizate.

Din toamna acestui an, profesorii de religie din întreaga țară vor avea acces la materialele din această Platformă. Datorită generozității și muncii asidue, depuse de acești oameni inimoși, o țară întregă va beneficia de roadele acestei strădanii. Acești oameni, au lucrat cu timp și fără timp, în aceste trei luni, pentru a sprijini munca a mii de profesori din întreaga țară, pentru a apropia elevii, și mai mult de disciplina religie, prin această modalitate virtuală, plăcută și atractivă, dar și pentru a sprijini Biserica neamului românesc. Chiar dacă, din toamnă, învățământul clasic ar reveni la normal, această Platformă va rămâne valabilă și absolut necesară. Din feedback-urile primite de la elevii din întreaga țară, cărora li s-au distribuit o parte din aceste formulare și exerciții, în ultimele două luni din anul școlar, ce tocmai a trecut, am constatat plăcuta impresie pe care au avut-o aceștia vis-à-vis de această modalitate de a face religia, care, cu toate că rămâne fidelă tradiției, este diacronică și se adaptează oricăror timpuri și oricăror vremuri.

Rugăciunea de seară. Acuarelă și tempera pe carton de Ignat Bednarik (1882–1963), 34,5 x 49,5 cm.

litate eficientă de a studia ora de religie într-o manieră modernă, atrăgătoare, plăcută și ușoară. Fiecare item și variantă de răspuns este însoțit / ă de imagini educative. Itemii folosiți sunt diverși, după cum urmează: cu alegere simplă, cu alegere multiplă, cu completare de spații, cu creare de corespondență, cu varianta de fals sau adevărat, cu inserare de videoclipuri etc. Numărul itemilor variază, în funcție de nivelul de studiu. De regulă se încadrează între minim zece și maxim douăzeci de itemi. Formulare sunt concepute, în așa fel încât elevii să le aprecieze, să le găsească utile, plăcute, interesante, moderne și dorite. De asemenea, exercițiile de consolidare, prin diversitatea lor, sunt foarte atrăgătoare.

Am gândit această platformă într-o manieră didactică, care să acopere toată programa școlară, toate unitățile și toate conținuturile. Dacă aș fi încercat să realizez singură aceste exerciții de consolidare și de evaluare, chiar dacă mi-aș fi dat toată silința, nu aș fi reușit, deoarece cantitatea de muncă este imensă și ar fi necesitat foarte mult timp. Cele douăsprezece clase, la care se adaugă și clasa pregătitoare, au un total de 65 de unități, respectiv, aproximativ 260 de lecții. Fiecare profesor a primit câte o unitate în vederea realizării formularului google forms pentru evaluare și a exercițiilor de consolidare pentru cele 3-4 sau 5 lecții care aparțin acestei unități. Toți cei care au acceptat această provocare, au considerat că este înțelept să lucrăm în echipă, câtă vreme, dacă eu lucrez o unitate, pe care o pun la dispoziția colegilor de echipă, primesc în schimb 64 de unități lucrate, dacă predau la toate nivelurile. De asemenea, dacă eu lucrez, 4-5 lecții pentru exercițiile de consolidare, primesc în schimb, 255 de lecții cu exerciții. Tuturor celor 70 de profesori din întreaga țară, le-a surâs această idee.

¹ <http://patriarhia.ro/educatia-lumina-edificatoare-pentru-viata-7888.html>.

Activități ale Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca (mai-iunie 2020)

Se menționează apariția editorială: *Caiete de Dogmatică*, vol. I: *Arhitectonică și apofatism*, Editura Presa Universitară Clujeană, 2020, 158 pp., în format e-book, cuprinzând texte semnate de Pr. lect. univ. dr. Grigore Dinu Moș și Florin Octavian.

Începând cu 1 mai 2020, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu a fost ales în funcția de director al Școlii Doctorale de Teologie „Isidor Todoran” din cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca și confirmat de Consiliul pentru Studiile Universitare de Doctorat al universității.

Miercuri, 6 mai 2020, cu binecuvântarea IPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu a săvârșit la Mănăstirea „Sfânta Treime” din Breaza (com. Suci de Sus, jud. Maramureș), respectând restricțiile de distanțare socială, împreună cu Arhim. Gavriil Burzo, duhovnicul mănăstirii, slujba parastasului pentru Pr. dr. Florea Mureșanu, fost cadru didactic al Academiei Teologice Ortodoxe din Cluj, continuând astfel tradiția începută de părintele Dorel Man.

În cadrul Școlii Doctorale de Teologie „Isidor Todoran” din cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă a UBB a avut loc joi, 14 mai 2020 susținerea tezei de abilitare cu titlul *Orizontul apofatic al apologiei creștine. Dialogul cu filosofia* a Conf. univ. dr. Nicușor Turcan. Din comisia de abilitare, prezidată de Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, au făcut parte: Pr. prof. univ. dr. Cristinel Ioja (Facultatea de Teologie Ortodoxă „Ilarion V. Felea” - Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad), Pr. prof. univ. dr. Gheorghe Remete (Facultatea de Teologie Ortodoxă - Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia) și Pr. prof. univ. dr. Valer Bel (Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca).

Marti, 19 mai 2020, Pr. prof. univ. dr. Ștefan Iloaie, directorul Departamentului de Teologie Ortodoxă a participat la seminarul internațional on line al Asociației Bioeticienilor din Europa centrală (Viena).

În zilele de 25 și 26 mai 2020 a avut loc în sistem online, în organizarea Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, a Societății Române de Bioetică, a Centrului de Bioetică al UBB, a Societății Române de Istoria Medicinii, a Asociației Medicale Române - Filiala Bistrița și a Consiliului Consilierilor Juridici Bistrița-Năsăud, Seminarul Internațional de Medicină și Teologie, ediția a XIX-a, cu tema: *Provocări medicale, teologice, sociale și culturale, întâlnite în contextul marilor epidemii*. Lucrările s-au desfășurat pe mai multe secțiuni: I. *Pandemie și cultură*, II. *Medicină legală - Bioetică*, III. *Psihologie-Sociologie*, IV. *Terapie medicală și spirituală*, V. *Istorie, VI Artă sacră*.

Participanții au fost teologi, medici, psihologi și specialiști din țară și străinătate.

În deschiderea Seminarului au rostit alocuțiuni: ÎPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, Prof. univ. dr. Daniel David, Rectorul Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, Prof. univ. dr. Anca Buzoianu, Rectorul Universității de Medicină și Far-

macie „Iuliu Hațieganu” din Cluj-Napoca și amfitrionul evenimentului, Prof. univ. dr. Mircea Gelu Buta.

Facultatea noastră a fost reprezentată de următoarele cadre didactice care au susținut referate:

Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, *Lecțiile pandemice: depășirea fundamentalismelor și echilibrarea comunioanala a firilor (a naturilor)*,

P. S. lect. univ. dr. Benedict Bistrițeanul, *Problema fricii în vreme de pandemie. O perspectivă teologic-coascetică*,

Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, *„Defilarea” imaturității psihico-afective, în vremuri de pandemie, în arealul subteran multimedia. Criterii de lectură pastorală și psihiatrică a fenomenului*,

Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, *Gestionarea familială a universului psiho-emoțional al copilului în contextual pandemiei, din perspectivă psiho-duhovnicească*, împreună cu drd. Dan Nemeș,

Pr. prof. univ. dr. Ștefan Iloaie, *Comportamente etice controversate, în timpul epidemiilor. O perspectivă teologică*,

Prof. univ. dr. Mircea-Gelu Buta, *Criza medicinei - criza credinței*,

Pr. prof. univ. dr. Ioan-Vasile Leb, *Epidemiile în istorie și actualitate*,

Prof. univ. dr. Marcel-Gheorghe Muntean, *Măslinul biblic și beneficiile extractului din frunzele de măslin în afecțiuni inflamatorii*, împreună cu: Ramona-Niculina Jurcău, Ioana-Marieta Jurcău, Nicolae-Alexandru Colceriu, Cornelia Popovici, Gheorghe-Florin Trif,

Prof. univ. dr. Marcel-Gheorghe Muntean, *Aspectul estetic și taumaturgic al icoanei. Studiu de caz - Icoane făcătoare de minuni din țara noastră*, împreună cu Lect. univ. dr. Claudia Cosmina Trif,

Prof. univ. dr. Marcel -Gheorghe Muntean, *Pietă în iconografia creștină - Jertfă și nădejde*, împreună cu Ramona Jurcău,

Prof. univ. dr. Constantin Măruțoiu, *Imagini artistice care prezintă pandemiile în decursul istoriei împreună cu Olivia-Florena Nemeș, Teofil Tia, Victor-Constantin Măruțoiu, Dan Nemeș, Ioan Brațu*,

Pr. conf. univ. dr. Gabriel Gârdan, *Ciuma lui Iustinian: efectele unei pandemii de la sfârșitul antichității și începutul evului mediu*,

Pr. conf. univ. dr. Marin Cotețiu, *Restaurarea icoanei Arhanghelul Mihail, de la Rona de Jos, din colecția Muzeului Mitropoliei Clujului*,

Pr. lect. univ. dr. Liviu Vidican-Manci, *Răspunsul Bisericii în social-media la dezinformarea mainstream. Un exercițiu de pastorație digitalizată*,

Pr. lect. univ. dr. Paul-Bogdan Ivanov, *Biserica și epidemiile în Europa premodernă*,

Pr. lect. univ. dr. Cosmin Cosmuța, *Molime care au bătuit Țările Române în secolele XVIII-XIX*,

Lect. univ. dr. Alin-Răzvan Trifa, *Catacombele din Milos*,

Lect. univ. dr. Marius-Dan Ghenescu, *Exercițiu de resuscitare*,

Mircea-Gheorghe Abrudan, *Gripa a bătuit groznic - pandemia de gripă spaniolă din 1918 în memorialistica și presa din Transilvania*.

În cadrul Școlii Doctorale de Teologie „Isidor Todoran” din cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă a UBB a avut loc marți, 2 iunie 2020 susținerea tezei de doctorat cu titlul *Misiune în modul lui Hristos. Implicațiile slujirii misionare în lumina Sfintei Scripturi* a pr. Nicolae Muntean, elaborată sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Valer Bel, la specializarea Misiologie și ecumenism.

În noaptea de vineri spre sâmbătă, 19-20 iunie 2020, Preasfințitul Părinte lect. univ. dr. Benedict Bistrițeanul, Episcopul-vicar al Arhi-

episcopiei Vadului, Feleacului și Clujului, a săvârșit Sfânta Liturghie, înconjurat de un sobor restrâns de clerici, la Capela Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, cu hramul Sf. Ierarh Nicolae. Preasfințitul Benedict s-a rugat pentru încetarea noii pandemii, pentru cei bolnavi, pentru personalul medical, precum și pentru toți elevii și studenții care susțin examene în această perioadă. Răspunsurile la strană au fost date de Corul „Sfântul Lavrentie al Cernigovului” al Asociației Studenților Creștini Ortodocși Români (ASCOR) din Cluj-Napoca.

În seara zilei de marți, 23 iunie 2020, în ajunul sărbătorii Nașterii Sfântului Proroc Ioan Botezătorul, la Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cartierul Mănăstur (municipiul Cluj-Napoca), după slujba Vecerniei, în cadrul zilelor hramului a avut loc lansarea celui de-al doilea volum al trilogiei *Iisus Hristos, Iubirea trădată*, intitulat *Singurul Dumnezeu*, ce-l are ca autor Pe pr. prof. univ. dr. George Remete, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia. În cadrul evenimentului au luat cuvântul: Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, autorul și Conf. univ. dr. Nicolae Turcan.

În seara zilei de vineri, 26 iunie 2020, după slujba Acatistului Sfinților Apostoli Petru și Pavel a fost lansată cartea cu titlul: *Cu moartea pe moarte călcând a Diac. lect. univ. dr. Răzvan Brudiu* (Facultatea de Teologie Ortodoxă - Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia). Au prezentat Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca (alocuțiunea intitulată: „Noi nu murim, atunci când murim!”). Despre „cei cumiți de sub glie, învâluți în mantie de cer și-n rânduiala firii”) și drd. Gabriel Noje.

La Sfânta Liturghie de Duminică, 28 iunie 2020 a slujit și a predicat Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană.

În zilele de 25 și 26 mai 2020 a avut loc în sistem online, în organizarea Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, Simpozionul Național Studentesc *Pastorația părinților și a copiilor în context post-modern. Filantropia - dimensiune a misiunii Ortodoxiei românești contemporane*. Au participat studenți de la nivel licență și master de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Ilarion V. Felea” a Universității „Aurel Vlaicu” din Arad, Departamentul de Teologie din Caransebeș al Universității „Eftimie Murgu” din Reșița și Departamentul de Teologie al Universității de Vest din Timișoara.

Reprezentanții facultății noastre au susținut următoarele referate:

Alexandru-Ioan Circa, *Pastorația familiei și a copiilor din perioada prenatală până la examenul de capacitate în contemporaneitate*,

Alexandru Lazăr, *Îndrumarea părinților spre creșterea sănătoasă a copiilor în primii ani de viață*,

Dorin-Liviu Onciuleanu, *Filantropia, o misiune veche și mereu nouă în Biserica lui Hristos*,

Mircea-Mihai Ciurdar, *Impactul psiho-afectiv al actelor filantropice ecleziale asupra persoanelor defavorizate din mediul rural, în contextul pandemiei*,

Doru-Denis Sălăjan, *Sfântul Vasile cel Mare, modelul filantropului prin excelență*,

Sergiu-Vlad Meleg, *Spiritul filantropic în închisorile din perioada regimului comunist*,

Dorin-Liviu Onciuleanu, *Familia creștină modernă*,

Alexandru Lazăr, *Salvarea universală. Noi opinii în teologia contemporană*.

În deschiderea simpozionului au adresat alocuțiuni: P. S. Părinte Episcop Vicar, lect. univ. dr. Benedict Bistrițeanul și Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, decanul facultății organizatoare.

Dr. Dacian But-Căpușan

† **BENEDICT Bistrițeanul**
EPISCOP VICAR AL ARHIEPISCOPIEI VADULUI,
FELEACULUI ȘI CLUJULUI

Iunie 2020

1 iunie: De la ora 10⁰⁰, slujește Sfânta Liturghie și predică la Parohia Sfântul Iustin Martirul și Filosoful din municipiul Cluj-Napoca, cu ocazia hramului. În cadrul slujbei, hirotonește diacon pe teologul Alin Ciupeiu. La slujbă participă PC Pr. Vicar Iustin Tira și PC Pr. Protopopi Dan Hognogi (Cluj I) și Alexandru Ciui (Cluj II).

2 iunie: De la ora 10³⁰, participă la concursul pentru ocuparea parohiilor vacante de pe luna mai; de la ora 15⁰⁰, examinează în mediul online studenții anului III, la disciplina Spiritualitate Ortodoxă; de la ora 17⁰⁰, predă online, seminarul de Spiritualitate Ortodoxă, secția Teologia Pastorală, anul III.

3 iunie: De la ora 8⁰⁰, slujește Sfânta Liturghie la Paraclisul episcopal; program de audiențe la birou.

4 iunie: Predă online cursul de „Spiritualitate ortodoxă”, anul III, cursul de „Limbă și literatură siriacă”, anul II, și cursul de „Teologie, viață social-politică și relații interreligioase în spațiul siriac”, Master anul I, Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

5 iunie: Program de audiențe la birou.

6 iunie: De la ora 18⁰⁰, slujește Vecernia cu Litie și Utrenia Rusaliilor la Paraclisul Facultății de Teologie Ortodoxă Cluj-Napoca.

7 iunie: La praznicul Rusaliilor, de la ora 10⁰⁰, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură în Parohia Sfinții Apostoli Petru și Pavel din cartierul clujean Mănăștur; de la ora 18⁰⁰, slujește alături de IPS Mitropolit Andrei „Vecernia plecării genunchilor” pe altarul amenajat în fața Catedralei Mitropolitane.

8 iunie: A doua zi de Rusalii, de la ora 10⁰⁰, liturghisește și predică în Parohia Gherla III.

9 iunie: De la ora 10⁰⁰, săvârșește Sfânta Liturghie și predică în Parohia Ciosa, Filia Iliuța Bozghii (Protopopiatul Bistrița). La slujbă participă și PC Pr. Alexandru Vidican, Protopop de Bistrița.

10 iunie: Program de audiențe la birou.

11 iunie: De la ora 10⁰⁰, slujește Sfânta Liturghie și predică în Parohia clujeană Înălțarea Sfintei Cruci, praznuind pe Sfântul Apostol Bartolomeu, cel de-al doilea hram al parohiei; în cadrul slujbei, hirotonește întru diacon pe profesorul de Teologie Nelu Alexandru Hales, viitorul preot paroh al Parohiei Sfântul Ioan Botezătorul, din cartierul Mărăști, Cluj-Napoca; de la ora 15⁰⁰, examinează în mediul online studenții din anul III, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă Cluj-Napoca, la disciplina Spiritualitate.

12 iunie: De la ora 10⁰⁰, de sărbătoarea Sfântului Onufrie cel Mare, săvârșește Sfânta Liturghie și predică la Așezământul de copii „Sfântul Onufrie” din apropierea Mănăstirii Florești. În cadrul slujbei, sfințește clopotele noii biserici din incinta Așezământului. La slujbă participă și PC Pr. Alexandru Ciui, Protopop de Cluj II.

13 iunie: Face o vizită pastorală la Mănăstirea Ilva Mare și la parohia din aceeași localitate (Protopopiatul Năsăud); de la ora 19⁰⁰, participă la slujba Vecerniei cu Litie și a Utreniei Duminicii Tutoilor Sfinților la Mănăstirea Cormaia (Protopopiatul Năsăud).

14 iunie: De la ora 10⁰⁰, în Duminica Tutoilor Sfinților, săvârșește Sfânta Liturghie și predică la Mănăstirea Strâmba (Protopopiatul Bistrița), cu ocazia hramului de vară; de la ora 14³⁰, participă la slujba înmormântării răposatului Maximilian Vasile, în satul Dumbrăvița (Protopopiatul Beclean).

15 iunie: De la ora 9⁰⁰, participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial;

16 iunie: Vizită pastorală în Protopopiatul Huedin la Mănăstirea Piatra Craiului, la Mănăstirea Ciucea și la Parohia Poieni.

17 iunie: Program de audiențe la birou; de la ora 15⁰⁰, examinează în mediul online studenții anului III, secția pastorală, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă Cluj-Napoca.

18 iunie: Vizită pastorală în Protopopiatul Beclean, la Mănăstirea Petru Rareș (Ciceu-Corabia) și în Protopopiatul Dej, la Mănăstirea Vad.

19 iunie: Program de audiențe la birou; de la ora 23⁰⁰, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvânt de învățătură la Paraclisul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

20 iunie: De la ora 17⁰⁰, slujește Vecernia cu Litie și Utrenia la Mănăstirea Salva (Protopopiatul Năsăud).

21 iunie: De la ora 9⁰⁰, în Duminica Sfinților Români, săvârșește slujba de resfințire a bisericii și Sfânta Liturghie la Mănăstirea Telcișor-Buscatu (Protopopiatul Năsăud); rostește un cuvânt de învățătură; face o vizită pastorală în Parohiile Telcișor și Bichigiu din Protopopiatul Năsăud.

22 iunie: De la ora 7³⁰, slujește Sfânta Liturghie la Paraclisul Episcopal; de la ora 9⁰⁰ participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial.

23 iunie: Face o vizită pastorală în Parohiile Dezmir, Dezmir Aerodrom, Apahida II și Apahida I din Protopopiatul Cluj I. Este însoțit de PC Pr. Dan Hognogi, Protopop de Cluj I; de la ora 18⁰⁰, slujește Vecernia cu Litie și Utrenia sărbătorii Nașterii Sfântului Ioan Botezătorul la Mănăstirea Mihai-Vodă (Protopopiatul Turda).

Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, înconjurat de părinții împreună-slujitori la Sfânta Liturghie de Rusalii, în biserică cu brantul Sfinții Apostoli Petru și Pavel din cartierul clujean Mănăștur, 7 iunie, 2020.

24 iunie: De sărbătoarea Nașterii Sfântului Ioan Botezătorul, săvârșește Sfânta Liturghie și predică la Mănăstirea Salva (Protopopiatul Năsăud), cu ocazia hramului bisericii vechi.

25 iunie: Face o vizită pastorală în Protopopiatul Turda la parohiile Câmpia Turzii IV, Viișoara, Urca, Trittenii de Jos și la Mănăstirea Pădureni. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Rus, Protopop de Turda; de la ora 19³⁰, participă online și rostește un cuvânt introductiv la conferința susținută de PCuv Pr. Efreem, Starețul Mănăstirii Vatopedu (Muntele Athos).

26 iunie: De la ora 8³⁰, slujește Sfânta Liturghie la Paraclisul Episcopal; program de audiențe la birou.

27 iunie: De la ora 18⁰⁰ slujește Vecernia cu Litie la Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca.

28 iunie: De la ora 10⁰⁰, în a treia Duminică după Rusalii, săvârșește Sfânta Liturghie și predică în Parohia Sfinții Apostoli Petru și Pavel de pe Valea Chintăului, Protopopiatul Cluj II; de la ora 18⁰⁰, alături de ÎPS Mitropolit Andrei, participă la slujba Vecerniei cu Litie în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca.

29 iunie: de la ora 10⁰⁰, slujește Sfânta Liturghie și predică, cu ocazia hramului, în Parohia Sfinții Apostoli Petru și Pavel din cartierul clujean Mănăștur; de la ora 18³⁰, participă online la ședința Departamentului de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

30 iunie: participă online la susținerea disertațiilor absolvenților de Master din cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă Cluj-Napoca; face o vizită pastorală în Parohiile Fundătura, Bonțida (Protopopiatul Gherla) și Răscruți (Protopopiatul Cluj I).

A consemnat Diac. Sergiu Iustin Pop

† **ANDREI**
MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI
SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În zilele de **miercuri**, **vineri** și **sâmbătă** predă *on line* cursul de Spiritualitate pentru studenții din anii III și IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertzienă”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Iunie 2020

1 iunie: La Chilia „Sfinții Cuvioși Părinți Atoniți Siluan și Sofronie” de la Lăzești, județul Alba, îl vizitează pe Ieromonahul Rafail Noica.

2 iunie: La Muzeul Mitropoliei de la demisolul Catedralei, face o inspecție în vederea redeschiderii după perioada în care a fost declarată stare de urgență. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează comisia de examinare a candidaților participanți la concursul pentru ocuparea posturilor de preot la parohiile „Sfântul Ioan Botezătorul” din cartierul clujean Mărăști, Ocna Dej I (protopopiatul Dej), Ghinda (protopopiatul Bistrița), Câmpia Turzii V (protopopiatul Turda).

3 iunie: Pe scena din fața Catedralei Mitropolitane, slujește Vecernia, Acatistul Înălțării Domnului și rostește un cuvânt de învățătură.

4 iunie: Face o vizită în nou înființata parohie „Sfânta Mironosiță Ioana” din cartierul clujean Voroneț (paroh: Pr. Marius Bolbos), în vederea stabilirii noului loc pentru construcția bisericii. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

5 iunie: Face o vizită la Mănăstirea „Sfântul Vasile cel Mare” de la Someșul Cald, protopopiatul Huedin.

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii din Cluj-Napoca.

6 iunie: În capela Seminarului Teologic din Cluj-Napoca (slujitor: Arhim. Samuel Cristea), oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul David Serafim Negrean. Rostește un cuvânt de învățătură.

Pe scena din fața Catedralei Mitropolitane, slujește Vecernia Mare cu Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

7 Iunie (Pogorârea Duhului Sfânt): Pe scena din fața Catedralei Mitropolitane, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama parohiei Aghireș sat, protopopiatul Huedin, pe diaconul Alin Ciupeiu.

Pe scena din fața Catedralei Mitropolitane, împreună cu PS Părinte Benedict Bistrițeanul, slujește Vecernia Plecării Genunchilor, sfințește spicele de grâu și rostește o cateheză.

8 Iunie (Sfânta Treime): Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Soporul de Câmpie, protopopiatul Turda, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama parohiei Valea Mare, protopopiatul Năsăud, pe diaconul Aurel Birta. Hirotesesește și instalează ca stareț al mănăstirii pe PCuv. Arhim. Ilie Hanuschi.

În biserică parohiei Soporul de Câmpie, protopopiatul Turda, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Alexia, fiica părintelui paroh Ionuț Someșan. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

9 iunie: Oficiază slujba de resfințire a bisericii din Bichigiu, protopopiatul Năsăud. Pe o scenă special amenajată în curte, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesesește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Gavrilă-Tudor Zinveliu. Conferă domnului Sever Mureșan, primarul comunei Telciu, Ordinul „Mihai Vodă”. Conferă domnului Vasile Cihorean, Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”, iar domnului Luca Pupeză, Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”.

În localitatea Coșbuc, protopopiatul Năsăud (paroh: Pr. Iuliu Morariu), se întâlnește cu domnul primar Ioan Pavelea, în vederea analizării proiectului de construire a noii Capele Mortuare.

În localitatea Salva, protopopiatul Năsăud (paroh: Pr. Grigore Mureșan), face o vizită pe șantierul centrului social. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

10 iunie: Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii din Cluj-Napoca.

Pe scena din fața Catedralei Mitropolitane, slujește Vecernia, Acatistul Pogorării Duhului Sfânt și rostește un cuvânt de învățătură.

11 iunie: Face o vizită în protopopiatul Cluj I. Vizitează parohia Jucu Gară (paroh: Pr. Marius Focșanu) și parohia Răscruți (paroh: Pr. Dan Balog). Este însoțit de PC Pr. Protopop Dan Liviu Hognogi.

12 iunie: Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii din Cluj-Napoca.

Face o vizită în Cheile Turzii, rezervație naturală inclusă în patrimoniul mondial U.N.E.S.C.O.

Pe scena din fața Catedralei Mitropolitane, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Pogorării Duhului Sfânt și rostește un cuvânt de învățătură.

13 iunie: Primește la reședință pe PS Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord.

Pe scena din fața Catedralei Mitropolitane, slujește Vecernia Mare și rostește un cuvânt de învățătură.

14 iunie: Săvârșește slujba de resfințire a Bisericii „Intrarea în Templu a Maicii Domnului” din cartierul clujean Cordoș. Oficiază slujba de sfințire a noului Altar de vară din curtea bisericii. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama Bisericii „Sfântul Ioan Botezătorul” din cartierul clujean Mărăști, pe diaconul Nelu Alexandru Hales. Hirotonește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Viorel Sima. Conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni” domnului Marin Mihali.

Pe scena din fața Catedralei Mitropolitane, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

15 iunie: Primește la reședință pe PS Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor.

Împreună cu PS Părinte Ignatie, face o vizită la Mănăstirea „Sfântul Vasile cel Mare” de la Someșul Cald, protopopiatul Huedin.

16 iunie: Face o vizită pastorală în protopopiatul Huedin. Vizitează parohiile Mihăiești, cu filia Topa Mică (paroh: Pr. Aurel Duca), Berindu (paroh: Pr. Ioan Petru Pop), Sânpaul (paroh: Pr. Liviu Borșa) și Nădășelu (paroh: Pr. Ciprian Marc).

17 iunie: Face o vizită pe șantierul Centrului de tineret „Sfântul Ioan Valahul” de la Cămpenești, protopopiatul Cluj I.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Mântuitorului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură. Cu prilejul primei slujbe oficiate în interiorul locașului de cult în prezența credincioșilor, după perioada de interdicție, rostește un cuvânt de îndemn la respectarea măsurilor de siguranță recomandate de autoritățile civile și bisericești.

18 iunie: La Facultatea de Teologie, în calitate de îndrumător, asistă la susținerea în catedră a Tezei de Doctorat de către PC Pr. Emanuel Cășvean de la Biserica „Sfântul Evanghelist Matei” din cartierul clujean Mănăștur.

Face o vizită în protopopiatul Cluj II. Vizitează parohiile clujene „Sfânta Mironosiță Ioana” din cartierul Voroneț (paroh: Pr. Marius Bolbos), „Sfântul Ioan Botezătorul” din cartierul Borhanci (paroh: Pr. Mircea Man), „Învierea Domnului” din cartierul Zorilor (paroh: Pr. Coriolan Dura) și „Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan” din cartierul Grigorescu (paroh: Pr. Călin Matei Popovici). Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și de PC Pr. Protopop Alexandru Constantin Ciui.

19 iunie: La ceas de seară, în curtea bisericii monument istoric din Tăuți, protopopiatul Cluj I (paroh: Pr. Florin Parasca), participă la conferința cu titlul „Educația patriotică în familie și școală, temei al iubirii universale”, susținută de domnul Prof. Dr. Ioan Aurel Pop, Președintele Academiei Române, în cadrul celei de-a II-a ediții a manifestării culturale „Tihna de la Tăuți”. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

20 iunie: În capela Seminarului Teologic din Cluj-Napoca (slujitor: Arhim. Samuel Cristea), oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Albert, fiul domnului Alin Păunel Tișe, președintele Consiliului Județean Cluj. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

21 iunie: În curtea Bisericii „Adormirea Maicii Domnului” din Turda, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru iconom stavrofor pe PC Pr. paroh Marius Gheorghe Cocan și pe PC Pr. slujitor Ioan Aurel Rău. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză. Hirotonește întru duhovnic pe PC Pr. Alin Ciupeiu de parohia Aghireș sat, protopopiatul Huedin.

22 iunie: Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii din Cluj-Napoca.

Face o vizită la Mănăstirea „Mihai Vodă” de la Turda.

25 iunie: La sediul Brigăzii Mobile de Jandarmi Cluj, la invitația domnului comandant Sebastian Florin Clițan, săvârșește slujba de binecuvântare a lucrărilor realizate la clădirea în care se află birourile administrative. Rostește un cuvânt de felicitare.

În curtea Brigăzii Mobile de Jandarmi Cluj, oficiază slujba de sfințire a unei noi Troițe ridicată cu sprijinul jandarmilor din cadrul U.M. 0827. Rostește un cuvânt duhovnicesc și asistă la ceremonialul organizat cu acest prilej.

Face o vizită în protopopiatul Dej. Vizitează parohiile Nima (paroh: Pr. Daniel Cristian Câmpean), Mănăstirea (paroh: Pr. Marcel Coroian) și Nireș (paroh: Pr. Alexandru Fărcaș). Este însoțit de PC Pr. Ioan Buțea, protopopul Dejului.

26 iunie: Cu prilejul Zilei Drapelului Național, în Catedrala Mitropolitană, săvârșește slujba de sfințire a unei pânze Tricolor.

În Piața Avram Iancu din Cluj-Napoca, participă la ceremonialul religios și militar organizat cu prilejul Zilei Drapelului Național. Binecuvintează înălțarea pe catarg a Tricolorului și rostește o alocuțiune.

Face o vizită la Mănăstirea „Nașterea Maicii Domnului” de la Piatra Fântânele, protopopiatul Bistrița.

La Mănăstirea „Sfântul Ioan cel Nou” din Suceava, se întâlnește cu ÎPS Părinte

Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei și locțiitor de Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților și cu PS Părinte Damaschin Dorneanu, Episcopul vicar al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților.

27 iunie: Pe o scenă special amenajată în curtea Mănăstirii „Sfântul Ioan cel Nou” de la Suceava, Catedrala Arhiepiscopală, în sobor de arhierie, sub protia ÎPS Părinte Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, și locțiitor de Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, slujește la Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

Împreună cu ierarhii prezenți, la Mănăstirea „Sfântul Ioan cel Nou” din Suceava, oficiază slujba Parastasului la împlinirea a 40 zile de la mutarea la Domnul a Arhiepiscopului Pimen.

La Mănăstirea Sihăștria Putnei, în sobor de arhierie, slujește Parastasul pentru Arhiepiscopul Pimen al Sucevei și Rădăuților. Se reculege preț de câteva clipe la mormântul Părintelui Arhiepiscop Pimen.

28 iunie: Săvârșește slujba de binecuvântare a lucrărilor efectuate la biserica din Viile Dejului, protopopiatul Dej. În curte, pe o scenă special amenajată, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Călin Gelu Prunean. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, împreună cu PS Părinte Benedict, Episcopul vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, slujește Vecernia Mare cu Litie și rostește o cateheză. Hirotonește întru duhovnic pe PC Pr. Aurel Birta, de la parohia Valea Mare, protopopiatul Năsăud.

29 Iunie (Sfinții Apostoli Petru și Pavel): Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Parva, protopopiatul Năsăud, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia și rostește un cuvânt de învățătură.

30 iunie: Face o vizită de lucru în protopopiatul Beclean. Vizitează parohiile Chiochiș, Manic (paroh: Pr. Vasile Filipaș), Beudiu (paroh: Pr. Gavril Emilian Mureșan), Nușeni (paroh: Pr. Ioan – Dacian Antal) și „Sfântul Andrei” din Beclean (paroh: Pr. Claudiu Zinveliu). Este însoțit de PC Pr. Protopop Vincențiu Doru Zinveliu.

A consemnat Arhid. Claudiu Ioan Grama

Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei împreună cu domnul Prof. Univ. Dr. Ioan Aurel Pop, Președintele Academiei Române, întâmpinați în curtea bisericii monument istoric din Tăuți, protopopiatul Cluj I, cu ocazia participării la cea de-a II-a ediție a manifestării culturale „Tihna de la Tăuți”, 19 iunie 2020.

Face o vizită în parohia Buru, protopopiatul Turda (paroh: Pr. Radu Miclăuș). Este însoțit de PC Pr. Alexandru Rus, protopopul de Turda.

23 iunie: Face o vizită în protopopiatul Turda. Vizitează parohia Ploscoș (paroh: Pr. Emil Baranga), filia Crairât a parohiei Triteni Colonie (paroh: Pr. Mihail Crișan), parohia Pădureni (paroh: Pr. Dorin Moldovan) și Mănăstirea „Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan” de la Pădureni. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Rus, protopopul de Turda.

În Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cartierul clujean Mănăștur (parohi: Pr. Dan Dorian Cismaș, Pr. Vasile Bancoș, Pr. Nicolae Maja și Pr. Radu Onac), în deschiderea manifestărilor dedicate sărbătorii hramului, slujește Vecernia Mare și rostește un cuvânt de învățătură.

În Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cartierul clujean Mănăștur, în cadrul manifestărilor dedicate sărbătorii hramului, asistă la momentul festiv al lansării volumului al II-lea „Singurul Dumnezeu” al lucrării „Iisus Hristos, Iubirea trădată” a părintelui profesor George Remete de la Alba Iulia. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

24 Iunie (Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul): Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Someșul Cald, protopopiatul Huedin, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Conferă domnului comisar șef Ciprian Vasile Rus, comandantul Inspectoratului Județean de Poliție Cluj, Ordinul „Mihai Vodă”. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Sfântului Ioan Botezătorul și rostește un cuvânt de învățătură.

Jurnal (noiembrie 1996)

Dr. Nicoleta Pălimaru

Predoslovie la centenar

Pr. Iustin Tira

8 noiembrie 1996

Bupă Sfânta Liturghie, mi-am transcris în caietul de evenimente culturale fragmente din conferințele lui Yves Leclair, „Lisons Flaubert”, din Colocviul ce a avut loc în 17, 18 și 19 oct. dedicat lui Georges Perec, precum și din conferința Mariannei Perahim despre „Tzara și A. Breton”.

Pornind de la cartea IPS Bartolomeu, *Rotonda plopilor aprinși*, m-am gândit la profesorii mei de la Teologie și din Litere.

Cu smerenie, fără a exagera, pr. prof. Ică senior și pr. Ică junior ar putea ține – prin pregătirea și orientarea lor – o facultate de teologie.

La toți profesorii mei am remarcat una sau mai multe calități. În timp ce scriu, ochii îmi cad peste mascota copilăriei mele, ursulețul panda, cu cele două contraste ale sale: albul și negrul, care m-au fascinat dintotdeauna, ca și clapele pianului din clasa a IV-a. Părintele Chirilă are o adâncă sensibilitate poetică, pr. Tofană manifestă o ancorare sinceră în adevărul Scripturii; pe pr. Bel și pr. Moraru, pe lângă pregătirea cursurilor, i-am urmărit și în grija lor familială; la pr. Leb am văzut echilibrul, iar la pr. Stanciu dorința de a pune în valoare talentul muzical al studenților.

La facultatea de Litere, unde învăț știința citirii și interpretării unui text literar, figura prof. Ion Pop, format în spațiul academic francez, domină prin intransigența universitară. E un veritabil păstrător și continuator al valorilor culturale. La fel este și prof. Mircea Muthu, cu lecturi savante și o aparte calitate umană. La prof. Liviu Petrescu iese în evidență pedanteria. La Corin Braga, delicatețea academică; are ceva din versurile de vârf ale lui N. Stănescu. Este soțul Ruxandrei Cesereanu, o poetă rafinată. Sanda Cordoș e un ocean de bunătate și știință. Ștefan Borbely, ca și Călin Teuțișan, manifestă multă eleganță în scris, vorbire și îmbrăcăminte.

De la catedra de franceză le simt aproape de inima mea pe doamnele Livia Titieni, M. Hopârtean, I. Braica, Yvonne Goga, C. Moldovan și Maria V. Căpușan.

Dar modelul meu, încă din perioada liceului, rămâne prof. Doina Curticăpeanu, o doamnă cu stil, grațioasă în toate, cu orizonturi largi și subțirime interpretativă. Mă bucur că și IPS Bartolomeu o apreciază.

10 noiembrie 1996

IPS Bartolomeu nu a slujit astăzi la catedrală, întrucât a fost la mănăstirea Sâmbăta să-l sărbătorească pe IPS Antonie Plămădeală, la împlinirea vârstei de 70 de ani.

15 noiembrie 1996

Sunt la mănăstirea Antim în București. Am participat la Sfântul

Maslu. M-a miruit părintele Sofian Boghiu (are, după câte știu, câteva doctorate și a făcut 9 ani de închisoare).

Aici, la Antim a fost tuns în monahism părintele Anania, în 2 feb 1942.

În atmosfera Antimului citesc versuri din vol. *Anamneze* al IPS Bartolomeu.

17 noiembrie 1996

Am fost la catedrală. A slujit și a predicat IPS Bartolomeu despre bogatul căruia i-a rodit țarina. După Sfânta Liturghie am fost să o vizitez pe maica Galineea. Am servit împreună prăjituri, creme și diplomat, preferatele IPS Bartolomeu.

18 noiembrie 1996

Azi, am avut discuții culturale și duhovnicești cu IPS Bartolomeu. Reviste literare, cărți. În privința problemelor duhovnicești, am insistat mai mult pe călugărie și căsătorie. Părintele îmi amintea faptul că nu se amestecă în alegerile pe care le are cineva de făcut și să mă concentrez acum pe terminarea facultății.

Pe el nimeni nu l-a îndrumat în viața călugărească. Mama lui a vrut să-l căsătorească cu o fiică de preot și să stea preot la țară, însă el a refuzat.

Cu trei zile înainte de a se călugări, nici prin cap nu i-a trecut acest gând. Totul a fost instantaneu.

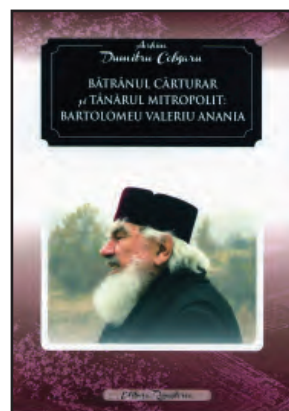
La plecare, mi-a spus cu atâta smerenie: „Nu am experiența unui duhovnic”, „Duhovnicul meu este peste mări și țări”.

Cu sănătatea nu se simțea prea bine...

24 noiembrie 1996

IPS Bartolomeu este plecat la Argeș, la înmormântarea părintelui Gherasim Bica, fost duhovnic de-al său în tinerețe, la mănăstirea Polovragi, așa încât nu va predica la Evanghelia după Luca, a dregătorului bogat.

Părintele arhimandrit Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Clujului, ne-a obișnuit ca de ziua sa de naștere (18 martie) să-și cinstească prietenii, colegii, cunoscuții și numeroșii fii duhovnicești, cu câte o carte pe care o pregătește și o scoate de sub tipar la mijloc de lună martie. Anul acesta ne-a bucurat mintea și sufletul cu un volum consacrat Mitropolitului Bartolomeu Anania (1921-2011), chiriarul nostru vreme de 18 ani (1993-2011). „Bătrânul cărturar și tânărul mitropolit: Bartolomeu Valeriu Anania” se intitulează volumul apărut la editura „Renașterea”, în condiții grafice elegante, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Mitropolit Andrei și un cuvânt înainte al doamnei lector univ. dr. Diana Moțoc.

O carte, precum cea de care pomenim, este un fericit prilej de reînprospătare a memoriei mitropolitului și cărturarului Bartolomeu Anania. Sigur că el nu a fost și nu poate fi uitat, dar o reiterare a parcursului vieții și lucrării sale este de natură să pună și mai bine în lumină rolul său benefic, uneori chiar decisiv, în viața și istoria Bisericii noastre, la sfârșit de secol și de mileniu și la începutul celui de-al treilea mileniu.

Părintele Dumitru face parte dintre cei, foarte puțini, care l-au cunoscut destul de bine pe omul, monahul și arhierul Bartolomeu. Spun „destul de bine” pentru că foarte

bine l-a cunoscut doar duhovnicul său. Cei 9 ani de stăreție la mănăstirea de la Nicula, urmați de alți ani ca exarh al mănăstirilor și slujitor al Catedralei, s-au constituit în ani de ucenicie pe lângă un ilustru dascăl, care, la un moment dat, a devenit, pentru autor, și înțelept părinte duhovnicesc. Acest statut, dobândit în timp, conferă cărții și calitatea de mărturisire a ceea ce a văzut și cunoscut în mod nemijlocit.

Volumul înmănunchiază conferințe susținute în cadrul unor manifestări culturale dedicate mitropolitului Bartolomeu (la Universitatea de Stat din Chișinău, la Memorialul Bartolomeu Valeriu Anania de la Vâlcea), cuvântări ocazionale rostite, fie în Catedrala mitropolitană, fie în alte locații, precum și câteva referate susținute la Școala de Doctorat a Institutului de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române, filiala Cluj-Napoca, unde autorul își pregătește teza de doctorat. O parte dintre ele au fost publicate în periodicele noastre eparhiale (revista „Renașterea” și revista „Tabor”), iar altele în volumele de predici ale autorului. Adunate și tipărite acum într-un singur volum, înviorează lumina portretului ilustrului ierarh. Amintirile personale ale autorului, presărate inspirat în conferințe sau cuvântări, dau farmec și prospețime textului și-l transformă într-o lectură relaxantă și captivantă în același timp.

Celor ce i-am fost, precum autorul, în imediata apropiere în cei 18 ani de chiriariat la Cluj, mitropolitul Bartolomeu ni s-a imprimat adânc nu numai în minte, ci și în suflet, în caracter, în modul de a gândi sau reacționa în anumite împrejurări din viața Bisericii sau a societății. Auzim și astăzi, la aproape 10 ani de la plecarea sa, întrebarea multora: „ce ar fi spus” sau „ce ar fi făcut mitropolitul Bartolomeu?”. Bună parte din întrebări își pot găsi răspunsul în ceea ce a scris și în ceea ce a spus în acei ani de la amvon. Răspunsurile sale de atunci sunt actuale și astăzi, pentru că, așa cum spune părintele Dumitru, a avut „puterea de a se fi făcut el însuși instrumentul prin care Dumnezeu a lucrat în lume”, iar o astfel de lucrare își păstrează mereu actualitatea.

Demersul părintelui arhimandrit Dumitru este cu atât mai meritoriu cu cât el precede centenarul mitropolitului Bartolomeu, pe care îl vom aniversa în 1921. Așa se face că volumul este un fel de predoslovie la centenar.

Autorul merită toate laudele nu numai pentru fidelitatea lui față de dascălul și părintele său, ci și pentru consistența și nivelul academic al cărții.

O recomandăm, cu toată inima, spre lectură.

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:

IPS Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:

PS Episcop-Vicar BENEDICT BISTRITĂNEANUL

Vicepreședinte onorific

PS Episcop-Vicar VASILE SOMEȘANUL

Membri:

Consilier cultural Pr. dr. Bogdan Ivanov,
Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Director:

Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59-96-49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENĂȘTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor-șef:

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:

Pr. dr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea-Gelu Buta, Dacian But Căpușan,
Darius Echim, Pr. Călin Ficior, Arhid. Claudiu Ioan Grama,
Cezar Login, Ierom. Maxim (Morariu), Alexandru Nemoianu,
Adrian Papahagi, Nicoleta Pălimaru, Elena Părvu,
Protos. Simeon (Pintea), Diac. Sergiu Iustin Pop, Nicolae Turcan.

Sfântul Nichifor Leprosul – Făcătorul de minuni (1890-1964)

Romina Sopoian

Sfântul Nichifor Leprosul a început să se descopere credincioșilor din comunitatea Bisericii Studenților din Hasdeu în urmă cu doi ani, când icoana acestui sfânt încă puțin cunoscut și-a făcut apariția surprinzătoare într-unul dintre cele mai de cinste locuri din biserică, aproape de Iconostas. Mulți s-au întrebat atunci cine era acest sfânt al cărui nume nu transmitea prea multă familiaritate și a cărui icoană fusese așezată în preajma Altarului.

Un an mai târziu, cu ocazia unui pelerinaj în Turcia și Grecia, pe urmele Bisericii Apocalipsei, am avut marea șansă de a vizita, printre altele, și insula Chios (sau Hios) în care a trăit și s-a nevoit într-o leproserie Sfântul Nichifor alături de duhovnicul său, Sfântul Antim. Cu acea ocazie ne-am apropiat și mai mult de personalitatea și măreția acestui om al lui Dumnezeu, care s-a sfințit prin asumarea crucii răbdării și a suferințelor trupesti cauzate de lepră.

Așa cum se întâmplă în viață, când tocmai greutățile inevitabile sunt cele care îi apropie și mai mult pe oameni, Sfântul Nichifor Leprosul ni s-a descoperit ca un prieten grabnic ajutător în special în perioada pandemiei, care a acaparat întreaga lume în scurt timp. Am simțit în cel mai concret mod posibil că acest sfânt ne știa dinainte și că ne-a ocrotit cu rugăciunile sale.

Pentru a contura chipul duhovnicesc al acestui mare sfânt grabnic ajutător și tămăduitor mai ales a bolilor contagioase de care a suferit la rândul său, ne-am gândit să prezentăm câteva scurte mărturii scrise de oameni care l-au cunoscut pe Sfântul Nichifor când încă era în viață, dar și minuni trăite de credincioși după plecarea sa la Domnul. Am preluat aceste mărturii din cartea *Sfântul Nichifor Leprosul – Făcătorul de minuni (1890-1964)* scrisă de Simon Monahul și publicată în anul 2017 la editura Iona din București.

Scria cineva odată despre Părintele Nichifor: „Duhul Domnului odihnea pe chipul acela...”

Înaltpreasfințitul Nichifor de Lefkada și Ithaca povestea: „Când mergeam la chilia lui, la începutul anilor 60, îl vedeam răsărind din toată inima, de parcă îl vedea pe Hristos lângă el. Era un om profund duhovnicesc.”

Părintele Maxim de la Chilia „Intrarea în Biserică a Maicii Domnului” din Sfântul Munte, spunea: „Din câte îmi amintesc, Părintele Nichifor era un om îndelung răbdător, o pilă de viețuire duhovnicească pentru noi, un sfânt ascuns.” [...]

Teodor Giannakis, [...] ne-a relatat: „Eu am plecat din Hios la 1 iunie 1950 și am venit la Spitalul de Boli Infecțioase „Sfânta Varvara” din Aigaleo. Părintele a venit în 1957. Aici au fost aduși și ceilalți bolnavi din Hios, dar Părintele Nichifor era dragostea și mângâierea mea. Mergeam în camera lui și vorbeam acolo. Binecuvântările și povețele pe care mi le-a dat au fost o comoară neprețuită pentru tot restul vieții mele. Era un om foarte plăcut.”

Haralambie Manidakis, unul dintre bolnavii spitalului și un om îmbunătățit, a declarat: „Mergeam adeseori în chilia Cuviosului deoarece aflam mare odihnă lângă el. Deși era nevăzător, aproape paralizat, cu răni, cu dureri, nu se plângea niciodată, în timp ce pe noi ne mângâia, ne odihnea. Era dulce, blând, surzător.” [...]

Domnul Constantin Catzura din Patras ne-a povestit: „Mergeam foarte des la spitalul din Atena să-l văd pe Părintele Nichifor; alături de el aflam odihnă. Cred că avea harisma străvederii. Când băteam la ușa camerei lui, înainte de a spune cine sunt, îmi zicea: «Bine ai venit, Constantine!», și asta atunci când nu mai vedea deloc cu ochii trupesti. Mi-a spus că odată, îmbolnăvindându-se grav ucenicul său, Părintele Sofronie, mai târziu Evmenie, s-a rugat fierbinte pentru acela, zi și noapte. Diavolii s-au mâniat pe el atât de tare, încât l-au atacat cu sălbăticie. Atunci a ajuns la luptă trupestă cu ei, alungându-i cu mâinile sale schilodite.”

Domnul Dimitrie Asimakopulos își amintește din vizitele făcute Părintelui Nichifor: „Vedeai un Sfânt al cărui chip luminos răspândea bucurie și pace, primind putere de la un om care părea neputincios.” [...]

După adormirea în Domnul a Sfântului Nichifor, tot mai mulți credincioși au început să simtă ajutorul său grabnic, uneori chiar fără a fi auzit de sfânt înainte. Totuși, cel care a trăit primele minuni cu ajutorul Sfântului Nichifor a fost tocmai ucenicul său, Părintele Evmenie, cel care și-a îngrijit părintele duhovnicesc cu multă dragoste și dăruire până la trecerea acestuia la Domnul.

Părintele Evmenie a povestit că într-o seară după mulți ani de la adormirea Părintelui Nichifor, pentru că avea mulți fânțari și alte insecte în chilie, s-a gândit că ar fi mai bine să închidă ușile și fereastra și să golească înăuntru o sticlă întreagă de insecticid puternic ca să le omoare. Apoi s-a întins să doarmă. Nu s-ar mai fi trezit niciodată dacă nu i s-ar fi arătat Părintele Nichifor care l-a trezit, l-a luat de mână și l-a scos din chilie. Înainte ca Părintele Evmenie să-și dea seama ce se petrecuse, acela i-a spus: „Copilul meu, să nu intri în chilie dacă mai întâi nu deschizi ușile și fereastra ca să se aerisească bine.” Îndată după aceea a dispărut.

Când, după un oarecare timp, Părintele Evmenie și-a revenit și a înțeles minunea, i-a mulțumit din toată inima Părintelui său drag că îl scăpase de la moarte sigură.

*

Un tânăr și evlavios creștin, care din motive personale a dorit să păstreze anonimul, a mers într-o zi la Părintele Evmenie și i-a spus: „Părinte, am auzit că aveți moaștele duhovnicului vostru, ale Părintelui Nichifor. Aș vrea să îmi dați și mie o părticică, ca binecuvântare, pentru ocrotirea familiei mele.”

Părintele Evmenie i-a dăruit o părticică. El a luat-o, a înfășurat-o cu mare evlavie și a pus-o în buzunarul de la piept al cămășii fiindcă era vară, apoi a pornit cu motocicleta spre casă.

Pe drum, cu toate că mergea cu o viteză destul de mare, simțea neconștient o mireasmă puternică. Și, deși era firesc, ne-a spus el, „ca aceea mireasmă să fie risipită de vânt, din pricina vitezei”, s-a întâmplat dimpotrivă, l-a învăluit cu totul.

Însă, cel mai important este următorul lucru: Ajungând acasă, i-a zis soției: „Vino repede să săruți sfintele moaște pe care le-am adus.” Când a mers să le sărute soția lui, a sărit speriată îndărăt și a strigat: „M-a ars, m-a ars!”. Mai târziu, ea însăși a mărturisit: „Când mi-am apropiat buzele de sfintele moaște să le sărut, am simțit o căldură puternică, ca și cum m-ar fi ars, de aceea m-am speriat și am sărit înapoi.”

Din momentul acela, femeia s-a întors la credință, căci până atunci fusese nepăsătoare față de cele duhovnicești. Au așezat pe urmă sfintele moaște în micul lor proscințar, unde aprind în fiecare zi candelă.

Cele mai recente minuni și descoperiri ale Sfântului Nichifor au avut loc tocmai în această perioadă marcată de pandemie când sfântul s-a arătat unor credincioși din Grecia și Bulgaria, spunându-le: „Dacă cineva se va îmbolnăvi, să se

roage mie, iar eu îl voi vindeca. Nu vă temeți! Va trece.” În Bulgaria i-a apărut în vis unei femei căreia i-a spus: „Avertizați pe toți creștinii să se roage mie, în mod repetat. Să citească și slujbele. Există un leac (pentru COVID-19) și acesta este Sfânta Împărtășanie”. De asemenea i-a indicat acelei persoane o plantă care o va putea ajuta să-și întărească imunitatea, și anume cimbrul (<https://www.parohiaserbanvoda.ro/actualitati/cuviosul-nichifor-leprosul-prietenul-tuturor-in-nevoi/>).

Troparul (glasul al 3-lea): „De luptele lui Nichifor Leprosul și de bărbăția-i cea întru nevoință și îngerii s-au uimit, căci ca un alt Iov, întru răbdare și mai presus de fire pătimiri pre Dumnezeu L-a slăvit, pentru care și acum cu slavă și darul puterilor s-a încununat. Acestuia cu credință să-i strigăm: Bucură-te, povățuitorul monahilor; bucură-te stâlp de lumină al Bisericii; bucură-te, că sfinte moaștele tale bună-mireasma nădejdi au dobândit”.

—*—*—*—

Despre momentul potrivit

Mircea Mareș

Viața nu este un șir linear și continuu. Viața de fapt este formată din momente, frânturi, care nu se mai pot repeta la fel, ci doar asemănător. Din acest motiv, momentul și ceea ce ne dictează el că trebuie să facem nu trebuie pierdut. Există niște unelte prin care ne putem da seama ce este corect să facem în fiecare clipă, ceva pus în om de Dumnezeu. Acel lucru, care nu este spre rău și vine ca o adiere de gând, este ceea ce trebuie să facem noi. Dacă nu-l facem atunci când vine, când simțim acea idee cu o încărcătură de resurse care ne dă imboldul să realizăm un anumit lucru, foarte probabil că nu îl vom mai putea împlini niciodată în același fel. Se poate încerca să refacem din nou tot contextul, locul, timpul, dar pare că împrejurările nu se mai leagă, pentru că acela era momentul providențial.

Momentele sunt file de aur pe care noi trebuie să le însemnăm cu condeiul, căci a două zi acelea vor fi scrise în piatră, și a două oară nu se vor mai putea scrie. Această cunoaștere a dinamicii înlănțuirii clipelor firelor vieții este esențială, iar cine pricepe cum vin și pleacă acestea și știe cum să le folosească are mare înțelepciune și are șansa să pătrundă cel mai adânc sens al vieții. Momentul este poarta prin care vine Dumnezeu, iar dacă noi nu suntem capabili să-l recunoaștem, pierdem. Mare parte din tragedia omului și a ratării sale existențiale și a îmbolnăvirii lui spirituale se trage din faptul că nu reușește să înțeleagă felul în care aceste momente relaționează cu ființa lui lăuntrică. Dumnezeu trimite telegrame neîncetat, doar că omul a fost învățat să privească oriunde, mai puțin în direcția de unde vine ceea ce este mai esențial și mai dorit pentru existența lui.

Aceasta este hrana cea reală: să prinzi adevărul din fiecare moment. În rest, omul, teoretic vorbind, poate trăi fără alte feluri de hrană: „Mâncarea mea este să fac voia celui ce M-a trimis pe Mine” (Ioan 4, 34).

Hristos reușește să prindă fiecare moment în care Tatăl îi vorbește. De fapt, la Hristos această cunoaștere este desăvârșită, căci prinde esența fiecărei șoapte a Tatălui din fiecare clipă și o împlinește.

Ștefan cel Mare și Sfânt

Henorel Nica

A scrie despre viața unui sfânt este o mare provocare pentru un creștin și, cu atât mai mult, pentru un om de rând. Dar a scrie despre viața unuia ca Ștefan cel Mare și Sfânt este, poate, o provocare cu atât mai mare, cu cât personalitatea acestuia trece peste tiparele obișnuite!

Când aflăm despre un sfânt, ne așteptăm să auzim în primul rând despre minunile săvârșite de acesta. În cazul lui Ștefan cel Mare însă pornim cei mai mulți dintre noi cu anumite prejudecăți căpătate în primul rând în școală și mai apoi din *folclorul* care circulă din abundență printre noi, uitând de apărătorul creștinătății care a fost și care, din acest punct de vedere, nu este cu nimic mai prejos de Constantin cel Mare.

Ștefan cel Mare și-a închinat toată viața apărării creștinătății, fapt cu atât mai meritoriu cu cât era un ortodox într-o mare lume catolică, un urmaș demn al împăraților bizantini (cu care, de altfel, s-a și înrudit prin a doua soție a sa, Maria de Mangop, descendentă a Comnenilor). Rolul crucial de apărător al creștinătății este recunoscut în epocă, chiar papa Sixt al IV-lea fiind nevoit a-l recunoaște ca „*Athleta Christi* - atlet al lui Hristos” [1]! Acel creștinism catolic din care mai târziu se va naște ideea *morții lui Dumnezeu*, acei frați catolici care l-au trădat de atâtea ori.

Da, e adevărat că avem, pe de o parte, un Ștefan obișnuit, care, cu cei 47 de ani de cârmuire, are cea mai extinsă domnie a evului mediu românesc. Are trei soții legitime și una *de suflet*. Ulterior, îi vor muri două dintre soții și trei dintre copii. Pe de altă parte, aceluiași Ștefan uităm să-i acordăm cinstea care i se cuvine pentru faptele de care s-a învrednicit de cununa sfințeniei, pentru faptele sale de apărător al lui Hristos pentru Europa și pentru Ortodoxie pe plaiurile românești. Astfel, Sigismund al Poloniei, într-o scrisoare către arhiepiscopul catolic de Leapolle, recunoaște în Ștefan un „patron al Ortodoxiei în regiunile ucrainene de sub stăpânirea polonilor catolici” [2].

Sfântul Ștefan a purtat 44 de expediții sau lupte împotriva turcilor, tătarilor, polonilor și ungarilor, relatează arhidiaconul Paul de Alep, amintind totodată de același număr de ctitorii ale domnitorului, informații ce se regăsesc și la Grigore Ureche. Potrivit pisaniilor, până în prezent au dăinuit 18 biserici din cele ctitorite de el. Aceste ctitorii sunt închinete cu predilecție sfinților militari, precum Sfântul Gheorghe, Sfântul Procopie, Arhanghelul Mihail, dar și Sfinteii Cruci, Maicii Sfinte sau Persoanelor Treimice. Tradiția orală a poporului spune că, în bătălie, de-a dreapta voievodului era întotdeauna un arhanghel cu sabie de foc care îl păzea și îl apăra; de aceea zidea biserici și mănăstiri, iar Dumnezeu era mereu în ajutorul lui și nu îl părăsea.

Căsătoria domnitorului cu Maria de Mangop din neamul Paleologilor la 14 septembrie 1472 este probabil o cununie pusă sub semnul Înălțării Sfinteii Cruci, având speranța că Suceava va fi un nou Constantinopol. Acest fapt este legat și de atribuirea denumirii de „țar” al Moldovalahiei, o formulă întâlnită în corespondența grecească, unde este numit „tis Moldovlahias”, precum și de faptul înruderii sale directe cu neamul împăraților bizantini.

În acest context trebuie menționat faptul că Sfântul Ștefan atribuia atât victoriile, cât și înfrângerile voii divine și rânduielii lui Dumnezeu, așa cum în Vechiul Testament găsim această atitudine la dreptul Iov. „Eu și curtea mea am făcut ce mi-a stat prin putință și s-a întâmplat ceea ce știți. Pe care lucru îl socot că a fost voința lui Dumnezeu ca să mă pedepsească pentru păcatele mele, și lăudat să fie numele Lui” [3].

Credința și evlavie domnitorului se descoperă și în poezia ce o face după lupta de la Vaslui, când timp de patru zile ține un post aspru de pâine și apă și face un pelerinaj cu picioarele desculțe, după care ridică biserica de la Războieni în memoria soldaților ce s-au jertfit, chiar pe locul osemintelor acestora, ca un mausoleum de sfântă cinstire a martirajului lor. Iar pentru ca portretul acestuia să fie deplin, ar fi bine de subliniat caracterizarea elogioasă pe care i-o face însuși papa Sixt al IV-lea la 13 ianuarie 1477 prin Bula *Redemptor noster* – *Răscumpărătorul nostru*:

„...Cum deci, precum o știu toate națiile pământului, neamul fără de lege al turcilor nu încetează a unelti în contra

credinței ortodoxe și [...] și mai ales în contra iubitului fiu, nobilul bărbat, Ștefan voievod și a stăpânilor sale care se află în regiunile mărginașe cu turcii, pentru ca, supunându-le aceste spurcatei lor tiranii, să li se deschidă mai ușor drumul spre țările celorlalți creștini și deși sus-numitul Ștefan, ca un adevărat atlet al credinței creștine, e dispus să reziste perfidiei și atacurilor turcilor înșiși, totuși, pentru susținerea unei poveri atât de grele și pentru a o duce la bun sfârșit, singurele lui puteri nu sunt suficiente, ci către acelea sunt necesare nu puțin averile și ajutoarele creștinilor, care sau să contribuiască cu bunurile date lor de Dumnezeu sau să se alăture personal, mergând să lupte în armata pregătită de însuși Ștefan, pentru ca, în sfârșit, câineasca turbare a turcilor să poată fi înfrântă și alungată de la hotarele creștinilor și ca să li se taie acelorași turci curajul și îndrăzneala blestemată de a prizoni pe creștini...”

Calitatea lui Ștefan de apărător al credinței lui Hristos îl va face pe arhidiaconul catolic din Polonia, Maciej Starykowski, să consemneze în 1574-1575: „din cauza nespusei vitejii îl socotesc ca sfânt” [4], idee pe care o reia mai târziu și Grigore Ureche în a sa Cronică: „Ce după moartea lui, până astăzi îi zice *sveti* (sfântul) Ștefan Vodă, nu pentru sufletu, ce este în mâna lui Dumnezeu, că el încă a fost om cu păcate, ci pentru lucrurile lui cele vitejești, carile nimeni din domni, nici mai nainte, nici după aceea n-au ajunsu” [5]. Este aici o adevărată canonizare populară.

Primul care menționează din tradiție că Sfântul Ștefan ar fi avut 71 de ani la sfârșitul vieții, este istoricul grec Dionisie Fotino, stabilit în Țara Românească la începutul secolului al XIX-lea [6]. După care aflăm și că „s-a strămutat la viața veșnică Marți 2 iulie 1504, ca la trei ceasuri din zi”, după relatarea precisă a cronicii domnești [7], adică la orele 8:30 dimineața, chiar dacă pe acoperământul de mormânt este indicată o altă oră a morții marelui domnitor „ceasul al patrulea din zi”, adică ora 9:30 [8]. Iar atunci, „...pe mormântul lui a ars timp de trei zile și trei nopți, o lumină pe care n-o aprinsese nimeni”, o mărturie care se poate constitui într-o adevărată vizibilă a sfințeniei sale [9].

Ultimele cuvinte ale lui Ștefan cel Mare se constituie într-un minunat *testament*: „Doamne, numai Tu singur știi ce a fost în inima mea. Nici eresurile cele înșelătoare, nici focul vârstei tinerești nu au putut-o sminti, ci am rămas pe piatra care este însuși Hristos, pe a căruia cruce de-a pururi îmbrățișată la piept ținând, viața mea am închinat-o, nădejde nsmintită printr-înșa la părintele veacurilor având, prin care pe toți vrăjmașii am gonit și am înfrânt” [10].

Note:

[1] Al. Husar, *Athleta Christi*, în M. M. S. 7-8-1979, pp. 503-529. „Ma sebbene che Stefani, come un vero atleta della fede cristiana, e disposto a resistere alla perfidia ed agli attacchi dei Turchi.”

[2] Constantin Rezachevici, *Bogdan al II-lea în Cronologia domnilor din Țara Românească și Moldova*, vol. I, București, 2001, pp. 513-521.

[3] Nicolae Iorga, *Istoria lui Ștefan cel Mare povestită neamului românesc*, București, 1904, p. 179.

[4] *Călători străini despre Țările Române*, vol. I, București, 1968, p. 149; *Călători străini despre Țările*

Române, vol. II, București, 1968, pp. 449-450.

[5] Grigore Ureche, *Letopiseșul Țării Moldovei*, ediție îngrijită de P. P. Panaitescu, București, 1958, p. 310.

[6] Dionisie Fotino, *Istoria generală a Daciei*, vol. III, București, 1859, p. 38.

[7] Ion Bogdan, *Cronicile slavo-române din secolul XV-XVI*, București, 1959, p. 13, p. 22.

[8] *Repertoriul monumentelor și obiectelor de artă din timpul lui Ștefan cel Mare*, București, 1958, p. 310.

[9] Nicolae Iorga, *Istoria lui Ștefan cel Mare*, București, 1966, p. 247.

[10] Vartolomeu Măzăreanu, *Cuvânt de pomenire vechiului Ștefan cel Mare, domnul Moldovei*, București, 1904, p. 29.

Cerneală

Mircea Mareș

Atunci când este timp, nu este voință
Când locul e potrivit, e greșit momentul
Pe alocuri clinchetul sclipirii momentului potrivit
și melodia sa
E singurul care vibrează când timpanul tace
Și deasupra tuturor e ceea ce m-a făcut să cred,
De dinainte de-a se ivi gândul,
Pentru că eu cred.
Și din acest motiv am încetat să mai exist în timp
Și nu mai petrec în spațiu pentru că de „acolo” e
altfel
Și lumea, și viața, și omul, și vremea
Crezi? E aici, deschide ochii și vezi.
În spate e numai ce-a mai rămas, sortit sfârșitului
Dar ceea ce nu a-nceput, unde să se ducă?
Pe aceleași urme de nedeslușit pe nisip bat alizee și
se izbesc valuri
Pe nicio scrisoare n-a rămas vreo literă, sau vreun
semn, sau vreun cuvânt
E numai timpul care nu mai e...
Și-o lumânare ce străbate întunericul de aici până
dincolo,
De unde se reflectă metalic o peniță de argint
Și câteva zgârieturi... pe foi
Căci cerneala... e noaptea, ce s-a stins peste zări
Și lumea-i călimara, prin care ea se scurge spre zori
Albastru, albastru, zorii apar pe cerul măiestru
Penița se-mbibă din cer și alunecă în depărtări
S-a rupt linia orizontului, e o privighetoare-n
fereastră
Din ochi se reflectă o pată de azur
E scris în iris cu sclipire albastră.
E un singur drum mai sigur ce duce spre casă
E o oglindă pe scaun și o lentilă pe masă
În față e un nou început
Dar ceea ce nu are sfârșit, unde să plece?
Pe aceleași urme înghițite de pământuri străine
Și scrisori fără urme
S-a aprins un soare, încet, ca o lumânare
Iar prin marginea de sticlă a unei călimări
Au rămas doar zorii să se mai strecoare...

Echipe: Tatiana Onilov, Eliza-Adelina Purcaru, Iulia Anamaria Mureșan, Romina Sopoian, Bogdan Herțeg, Nicoleta-Andreea Sicoe

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.flocalia@yahoo.com

ISSN: 1224-0567